FÖRSVARETS FORUM
FÖRSVARSMAKTENS PERSONALTIDNING | NR 4/2019

Ida Sturk, Flygfemkamp.

FULLT FOKUS

SVENSKARNA SOM LADDAR FÖR MILITÄR-OS I KINA

DENNIS GYLLENSPORRE Chef för svåraste FN-insatsen

Luftförsvaret förstärks **ROBOT 98 ÄR HÄR**

ISKALLT UPPDRAG Dykgruppen övar i Arktis

PLUS: FÖRSVARETS ÄVENTYRSLAG SKÖRDAR FRAMGÅNGAR | TORBJÖRN MINNS ESTONIAKATASTROFEN | ÖB:S POPULÄRA INSTAGRAMKONTO | MARINCHEFEN RODDE TILL NORGE

LEDARE

EN HÄNDELSERIK HÖST VÄNTAR OSS

Vi lämnar ännu en sommar bakom oss och blickar fram emot en händelserik höst. Själv ser jag fram emot att träffa chefer vid chefsdagarna ute i landet – vilket redan skett när du läser detta. Vi behöver samla oss kring vårt uppdrag och ha målbilden klar när vi snart går in i det sista året av gällande försvarsbeslut.

Sommaren har bjudit på vila men också några viktiga försvarsrelaterade händelser. I början av juli kunde jag under Almedalsveckan meddela att Gotlands försvar förstärks med luftvärnsrobotsystem 23. Jag ser det som ett väsentligt bidrag till att upprätthålla säkerheten kring ett militärstrategiskt viktigt område. Det gagnar både oss själva och våra grannländer i Östersjöregionen.

> ”Kraven på oss är stora. Men vi ska behålla fokus på att leverera med det vi har i enlighet med rådande försvarsbeslut.”

Därefter reste jag till det försvarschefsmöte som FN anordnar vartannat i år i New York. Det är inte så ofta tillfälle bjuds att diskutera med försvarschefer från hela världen. I år låg fokus på hur vi vässar FN:s fredsbevarande insatser, vilka särskilda förmågor som behövs och hur vi ökar andelen kvinnor i insatserna. Var och en av oss bär ett ansvar för allt detta. För svensk del fortsätter det internationella engagemanget att bidra till fred och säkerhet på utsatta platser. Jag kunde särskilt uppmärksamma framtiden för vårt bidrag till Minusma i Mali. Vi stannar, men med ett annat och efterfrågat förbandsbidrag.

Slutligen vill jag nämna det uppdrag som Försvarsmakten nu har fått av regeringen att lämna underlag till den försvarspolitiska propositionen för perioden 2021–2025, med utgångspunkt i Försvarsberedningens båda rapporter. Det är ett komplicerat uppdrag som ska utföras på kort tid, fram till den 15 november. Det blir ett grannlaga arbete att för varje år i perioden dela in föreslagna åtgärder i fyra inbördes prioriterade grupper och samtidigt behålla det helhetstänkande vi bedömer som grundläggande för Försvarsmaktens långsiktiga inriktning.

Kraven på oss är stora. Men vi ska behålla fokus på att leverera med det vi har i enlighet med rådande försvarsbeslut. Ni har hört mig säga det många gånger – vi står stadigt. Det är avgörande för vår trovärdighet och utvecklingen av våra förmågor.

Vi ses i terrängen!

Micael Bydén
Överbefälhavare

INNEHÅLL

S4 AKTUELLT

S10 PORTRÄTTET

S12 GÖTEBORG RUSTAR UPP
Största inrycket sedan plikten återinfördes.

S17 MARINCHEFEN RODDE TILL NORGE
Röjdykarna genomförde sitt kraftprov.

S18 SPANJORER I RAVLUNDA
Marinen deltog i internationella storövningen Baltops.

S20 FÖRSVARETS MILJÖKÄMPE
Pierre Campenfeldt är Försvarsinspektör för hälsa och miljö, ett jobb som blir allt viktigare.

S26 UTHÅLLIGARE FÖRBAND
Den bakre logistiken säkrar förmåga.

S28 TOPPCHEFEN I HETLUFTEN
Dennis Gyllensporre är Force Commander för Minsuma.

S46 HELIKOPTERPERSPEKTIV
Mathilda Öberg blir uppdragsspecialist på Helikopter 16.

S56 FÖRSTA FÄLTUNIFORMEN
Modell 23 var arméns första gråbrungröna uniform.

S60 FYS
Marschera mera.

S62 TILL SIST
ÖB på Insta, överstar är ute och seglar, Harald V blir vicekorpral.

S65 FÖRVALTAREN FÖRKLARAR

S66 KRÖNIKA.
Humanitärt arbete gav krigserfarenhet.

S67 BILDEN
Sjukvård på menyn.

NU GÅR STARTSKOTTET FÖR MILITARY WORLD GAMES

I DET HÄR NUMRET presenterar vi några av idrottsmännen och idrottskvinnorna som ingår den svenska truppen som åker till Military World Games i Wuhan, Kina, den 18–27 oktober.

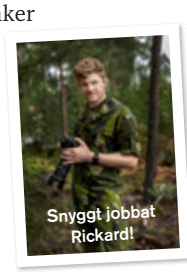

FOTO JIMMY CROONA/COMCAM

Mannen bakom de fina bilderna heter Rickard Törnhjelm och är en av de skickliga fotografer som ingår i Combat Camera, Försvarsmaktens speciella resurs för att dokumentära verksamheten. Rickard reste landet runt i somras och mötte en hängiven grupp militäridrottare som brinner för sina sporter. När den här tidningen landar i ditt brevinkast har nedräkningen börjat för den närmare 110 personer starka svenska truppen av aktiva och ledare. Det kommer förmodligen bli stenhårt, lärorikt och väldigt roligt i Kina. Vi håller tummarna och önskar alla ett stort lycka till.

Fredrik Helmertz
Redaktör, Försvarets forum

MILITÄRA MEDALJHOPP. Vi möter några av svenskarna inför militär-OS i Kina. **S32**

ESTONIAKATASTROFEN 25 ÅR. Ytbärgaren Torbjörn Olsen räddade sex människor den dramatiska natten. **S24**

EXTREM LYCKA. Swedish Armed Forces Adventure Team vann tävlingen Åre-Ålesund efter 106 timmars slit. **S58**

KALLA KRIGET. Dykgruppen på vinterenheten övade i arktiska Kanada. **S50**

SVANENMÄRKET
Trycksak
3041 0242

REDAKTION. Försvarsmaktens personaltidning finns även på www.forsvarsmakten.se och emilia. **Kontakt:** ff-red@mil.se, telefon: 08-788 88 88. **Ansvarig utgivare:** Mats Ström, kommunikationsdirektör. **Redaktör:** Fredrik Helmertz, fredrik.helmertz@mil.se, Försvarsmaktens kommunikationsavdelning. **Art Director:** Markus Hillborg, Make Your Mark, Stockholm. **Tryck:** Elanders. Redaktionen förbehåller sig rätten att bearbeta inkommet material. *Enskilda artiklar ger inte nödvändigtvis uttryck för Försvarsmaktens officiella ståndpunkt.* För ej beställt material ansvaras ej. Utgivningsdag 30 oktober, 2019. ISSN 1100-8245. Omslag: Rickard Törnhjelm/ComCam.

JAKTROBOT BLIR NY LÄTT LUFTVÄRNSROBOT

Robot 98, IRIS-T, monterad på lavett och buren av Bandvagn 410 ersätter trotjänaren Robot 70 som det lättare systemet i luftvärnets bataljoner.

Den 23 augusti överlämnades ett nytt robotsystem från FMV till Försvarsmakten. Detta skedde vid Luftvärnsregementet i Halmstad, där all utbildning kommer att ske. Robot 98, redan använd i flygvapnet som jaktrobot, kommer nu öka den operativa effekten i arméns två luftvärnsbataljoner.

Samutnyttjandet av robotteknikten är mycket smidig. Det går att plocka en Robot 98 från vingen på en Jas 39 Gripen och sätta den i lavetten på Bandvagn 410. Efter en omprogrammering på några minuter är den klar att användas som luftvärnsrobot.

– Detta är en taktisk revolution för luftvärnet, konstaterar överste Anders Svensson, chef för Lv 6 i Halmstad.

Han syftar på alla fördelar det nya systemet har jämfört med den gamla Robot 70. Den har nära dubbla räckvidden och högre höjdtäckning, man kan skjuta fyra robotar i princip samtidigt och de kan ges mål i 360 grader, den är mycket svår att störa ut. Den största fördelen är dock att man slipper sätta sig på en kulle med visuell kontakt till målet och styra roboten ända till träff, vilket är fallet med Robot 70. Robot 98 kan grupperas i skog eller mellan hus och ges en invisning från en radar flera kilometer bort och sedan träffa sitt mål med hög sannolikhet.

Robot 98 var bara en del av projektet IF Lv – Insatsförmåga luftvärn – som levererades till Lv 6 fredagen den 23 augusti. IF Lv innehåller dessutom nya lednings- och sambandssystem, uppgraderade mobila radarsystem (UndE 23), en uppdatering av Robot 97 (Hawk) så att den ska fungera i den nya luftvärnsbataljonen tills Patriot levereras.

Leveransen är första steget i förnyelsen av Sveriges luftvärn, och därmed luftförsvaret. Nästa steg blir när nya Robot 103, Patriot, levereras om cirka ett och ett halvt år.

Text *Carl Sjöstrand/Lv 6*
Foto *Jimmy Croona/ComCam*

Sveriges luftförsvar stärks dramatiskt med nya Robot 98. Här från överlämningsceremonin på Lv 6 i Halmstad.

›› Robot 98 i Lv-version har en räckvidd på minst tio kilometer och en höjdtäckning på minst fem kilometer.

›› En lavett på bakdelen av Bandvagn 410 kan bära fyra robotar.

›› Varje robot kan skjutas oberoende av varandra eller flera mot samma mål. De kan skjutas i princip samtidigt mot fyra olika mål inom 360 grader.

… OCH LUFTFÖRSVARET AV GOTLAND STÄRKS

Gotland stärks upp med Robot 23. En snabb lösning för ett vassare luftförsvar.

Stridsgruppen på Gotland förstärks med det avancerade svenska luftvärnssystemet Robot 23.

– Gotland är ett militärstrategiskt viktigt område som har väsentliga militära fördelar avseende skydd av sjöfart, luftkontroll över Östersjön och möjlighet att basera förband och förmågor. En stabil säkerhetssituation på och runt Gotland är viktigt för alla länder i Östersjöregionen, säger Micael Bydén.

Luftvärnssystem 23 är ett markbaserat system med medellång räckvidd. Sedan tidigare har stridsgruppen på P 18 tilldelats två plutoner med fyra luftvärnskanonvagnar 90 vardera. Det nya systemet ökar räckvidden betydligt.

Systemet är konstruerat av Saab och består av en spaningsradar, PS 90, samt en eller flera eldenheter. Den effektiva räckvidden på roboten uppgår till cirka 15–20 kilometer. Systemet kan ha två robotar i luften samtidigt och varje robot kan nå en hastighet på över 3 mach. Luftvärnssystem 23 levererades till Försvarsmakten 2008, men neddragningar gjorde att det inte infördes i stor skala.

– Arbetet med att ta fram systemet har skett i nära samverkan med svensk industri och FMV, vilket visar på ett nationellt ansvarstagande för försvaret av Sverige. Åtgärderna är en snabb lösning för att ”här och nu” kunna möta en ökad hotbild. Det ersätter dock inte behovet av framtida nya luftvärnssystem, säger ÖB Micael Bydén. ‹

CITATET

”Jag förstår faktiskt inte de som gnäller. F 17 har varit här längre än de allra flesta av oss. Dessutom ger de arbete till alla oss andra småföretag. Jag blir orolig den dagen de inte flyger.”

Karin Brander driver butiken Activa Zoo i Kallinge till Blekinge Läns Tidning

NYA LASTBILAR FÖR SNÖRÖJNING OCH AMMUNITIONSTRANSPORTER

MAN-lastbilar ska ploga flygbaserna i framtiden. Leverans i december.

FMV har beställt fler MAN-lastbilar till Försvarsmakten från Rheinmetall MAN Military Vehicles. Beställningen omfattar 26 stycken Fälthållningsbil 13 som ska användas till bland annat snöröjning och renhållningsarbeten vid flygbaser. Leverans från december 2019 till slutet av 2020.

Vidare har 24 stycken ammunitionstransportfordon avsedda för att frakta ammunition till Archersystemet beställts. Leveranser under 2021.

UPPDRAGSTAKTIK OCH ANSVARSKULTUR SKA STÄRKAS

Gunnar Karlson.

En utredning har startats om Högkvarterets organisation. Den centrala ledningen behöver utvecklas i takt med utvecklingen i vår omvärld, utvecklingen av totalförsvaret och förstärkningen av det militära försvaret. En av uppgifterna är att föreslå hur uppdragstaktik och ansvarskultur kan stärkas ytterligare. Gunnar Karlson, tidigare Must-chef, leder utredningen som ska se över både Högkvarterets inre arbete och ledningen ut mot armén, marinen och flygvapnet, samt militärregionsstaberna.

Följ arbetet på emilia: Ledningsutredning 19.

ÖB PEKAR UT RIKTNINGEN FRAMÅT

JIMMY CROONA/COMCAM

Tillväxt är nästa stora utmaning för Försvarsmaktens chefer.

Sex tillfällen, 700 chefer och ett nytt ”T”. ÖB Micael Bydén har nyligen samlat Försvarsmaktens chefer för att samtala om nuläget, vart vi är på väg och vad organisationen ska fokusera på för att nå målbilden FM 2025. I nästa steg ska chefer i linjen driva det pågående förändringsarbetet vidare i sina arbetslag.

För att markera vikten av förmågeutveckling lanserade ÖB ett femte T – *Tillväxt,* vid sidan om *Tröskeleffekt, Tillsammans, Tillgänglighet* och *Trovärdighet.*

– Tillväxt innebär flera saker. Att vi fyller upp vår nuvarande organisation med personal och materiel, men det kan också vara nya förband eller att vi stärker gemensamma funktioner, säger ÖB.

Även försvarsgrens- och stridskraftscheferna medverkade på scenen och beskrev förmågetillväxten inom sitt område och hur den bidrar till den gemensamma operativa effekten.

Här vill ÖB att Försvarsmakten ska vara 2025:

- Vi är en starkare försvarsmakt som är farligare för en angripare.
- Vi har skarpa siffror på att vi är en mer inkluderande och jämställd organisation med ett ökat förtroende internt och externt.
- Vi har genom väl genomförd grundutbildning väsentligt ökat intresset hos ungdomar för värnplikt och fortsatt engagemang i Försvarsmakten.

Text *Kristina Åstrand-Bohman/LedsKomm*

Mer info på emilia:
FM 2025 - resan till visionen

NÅGOT SOM GJORDE INTRYCK PÅ DIG UNDER CHEFDAGEN?

Joakim Saviniemi, chef 212:a stridsflygdivisionen, F 21. ”Det kändes gott i hjärtat att höra att förtroendet ökar: internt, externt och från politiker – och att införandet av värnplikt får igång samtalen i hemmen.”

Lillemor Lundberg, platschef, Försvarshälsan, AJB. ”De öppna dialogerna. Att ÖB ber om hjälp att få bort trakasserier och mobbing – och tryckte på lagarbete på förband. Då känner man sig som en viktig kugge.”

Mattias Åkerlund, kommunikationschef, SkyddC. ”Den starka viljan framåt. Som helt nyanställd fick jag omvärdera min bild från värnplikten. ÖB pratar om mjuka värden, det finns en värme och medmänsklighet.”

NYA JAS GRIPEN E DEBUTERADE PÅ FLYGDAGEN

KRISTOFFER OLOFSSON/FÖRSVARSMAKTEN

Flygande folkfest i Ronneby.

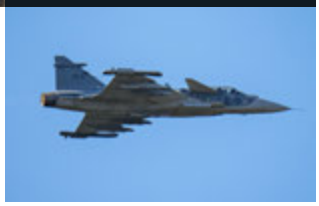

ASTRID AMTÉN/FÖRSVARSMAKTEN

Närmare 31 200 besökare kom till Flygdagen som i år hölls på Blekinge flygflottilj, F 17, i Kallinge. Trots en del bilköer var stämningen god och flygfältet fylldes av förväntansfulla flygentusiaster och nyfikna.

Jas 39 Gripen E gjorde sin första publika flygning någonsin. Gripen C/D bjöd på formationsflygning i grupp, stridsscenario med flygbasjägare och helikoptrar, luftstridsmoment och klargöring.

På plats i luften fanns också Lansen, Draken, SK 60, Viggen, SK 35, Herkules, Tunnan, och Försvarsmaktens samtliga helikoptersystem. Finland och Schweiz deltog med F 18 C Hornet och det genomfördes uppvisningar med de historiska planen Spitfire, Mustang och SK 50.

– Allt har gått jättebra, tack vare alla fina insatser från Försvarsmaktens medarbetare och övriga aktörer. I dag känner jag mig extra stolt och glad, Flygdagen är en av höjdpunkterna på året, säger överste Tommy Petersson, flottiljchef.

Syftet med Flygdagen är att visa upp flygvapnets operativa förmåga och att visa på vilka karriärmöjligheter som finns inom Försvarsmakten. I augusti 2020 är det Skaraborgs flygflottilj, F 7, som arrangerar Flygdagen.

SIFFRAN

142

miljoner kronor kostar Försvarsmaktens insats i Irak under 2019. Sverige deltar i den internationella koalitionen mot Daesh och hjälper till med rådgivning och utbildning av de irakiska försvarsstyrkorna i deras kamp mot terrorn. Den svenska styrkan får bestå av högst 70 personer har regeringen beslutat.

Försvarsmaktens hållbarhetschef är en av Sveriges 101 mäktigaste enligt tidningen Aktuell Hållbarhet.

HALLÅ DÄR

NAZNOUSH HABASHIAN

Grattis! Hur känns det att få utmärkelsen?

– Oerhört roligt. Jag hade inte trott att Försvarsmakten skulle placera sig på listan så snabbt. Myndigheten har bara haft befattningen hållbarhetschef i ett och ett halvt år.

Hur duktiga är Försvarsmakten på hållbarhetsarbete?

– Vi gör ett väldigt bra jobb. Hållbarhetsfrågorna består av en social, en ekonomisk och en miljömässig bit som hela tiden samspelar. Ofta fokuserar man i debatten enbart på de gröna frågorna, men vi har en större påverkan när det gäller den sociala biten.

Och vad innebär social hållbarhet?

– Att var och en i Sverige får leva och verka som de vill 24 timmar om dygnet. Försvarsmaktens huvuduppdrag är att försvara demokratin och säkerställa ett fredligt och inkluderande samhälle. Utan det får vi aldrig ett hållbart samhälle.

Vilken fråga har högsta prioritet idag?

– Det är livsfarligt att fråga mig, jag tycker allt är viktigt, haha. Men alla upphandlingar som gäller materielutveckling är jätteviktiga. Försvarsmateriel lever över en väldigt lång tid och påverkar samhället, ekonomin och miljön så vi måste ställa smarta krav vid upphandlingarna.

SÖKES: CYBERSOLDATER

Nu inleds mönstringen till nya cybersoldatutbildningen

Försvarsmakten startar en grundutbildning för ungdomar som är intresserade av datorer eller IT-säkerhet. De värnpliktiga får möjlighet att bli kunniga på cybersäkerhet samt bidra till Sveriges cyberförsvar.

De första cybersoldaterna rycker in i Enköping sommaren 2020. Mönstringen har precis inletts och pågår fram till våren 2020. Utbildningstiden är 11 månader och består av grundläggande militär utbildning (GMU), befattningsutbildning i cybersäkerhet samt förbandsutbildning på utvalda krigsförband.

– Kärnan i utbildningen är kunskap och praktisk färdighet i hur samhällsviktiga IT-system skyddas och försvaras mot angrepp, säger Patrik Ahlgren, chef för cyberförsvarssektionen som leder utvecklingen av cyberförsvaret.

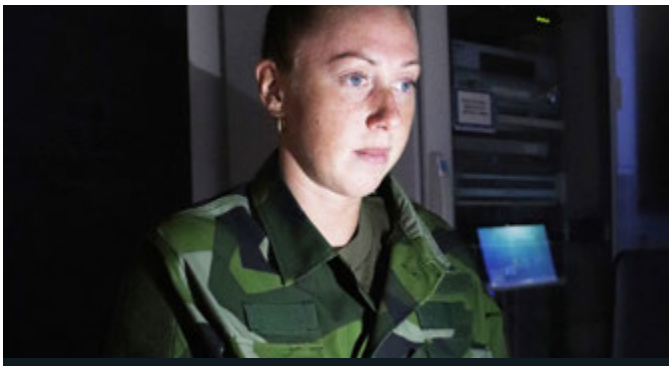

STINA ADERSSON/FÖRSVARSMAKTEN

Fin möjlighet för IT-intresserade ungdomar – gör värnplikten som cybersoldat.

Den som gått utbildningen blir väl rustad för en anställning som soldat eller civil inom Försvarsmakten. Utifrån förmåga och intresse kan karriären sedan utvecklas åt olika håll, till exempel fördjupning inom ett teknikområde, eller ledarskap i form av officers– eller specialistofficersprogrammet.

Text *Charlotta Ridderstråle/ Försvarsmakten*

Mer info på emilia: på gång/ projekt och fokusområden.

PÅ NY POST

Försvarsmakten beviljar överste **Per Danielsson** tjänstledighet för tjänstgöring vid FMV som rådgivare vid VerkO Flyg under tiden 1 september 2019 och tills vidare dock längst till 30 april 2021.

Försvarsmakten placerar **Anna Yngman** som stf avdelningschef för Leds Komm vid Högkvarteret från 1 september 2019 tills vidare.

Försvarsmakten förlänger placeringen av överste **Per Nilsson** till förfogande för särskilda uppgifter av chefen Ledningsregementet under perioden 1 oktober 2019 och tills vidare dock längst till 31 december 2020. Per Nilsson ställs till förfogande för tillika befattning som stf chef Exeval TFÖ erforderlig tid som krävs under tiden 11 oktober 2019 intill 31 december 2020.

Försvarsmakten placerar överste **Anders Edqvist** vid Prod RPE som chef Säk/Sua från den 1 augusti 2019 och tills vidare dock längst till 31 mars 2020.

Försvarsmakten placerar brigadgeneral **Stefan Andersson** som Exdir FMÖ under perioden 3 september 2019 tills vidare dock längst till 30 april 2022.

Försvarsmakten placerar överste **Johan Pekkari** som till förfogande vid Prod under perioden 1 september 2019 och tills vidare dock längst till 31 augusti 2020.

Försvarsmakten placerar överste **Peter Öberg** som projektledare FM 2025 vid Leds Inri under perioden 1 september 2019 och tills vidare dock längst till 31 augusti 2021.

Försvarsmakten placerar överste **Anders Brunnberg** som chef Försvarslogistikdetaljen vid Leds Planek under perioden 1 september 2019 och tills vidare dock längst till 31 augusti 2022.

Försvarsmakten beslutar att placera överste **Lars Träff** som ställföreträdande chef Exeval FMÖ 20 från 1 juli 2019 och tills vidare dock längst till 31 december 2020.

Försvarsmakten placerar kommendör **Jonas Källestedt** vid Sjöstridsskolan som förbandschef från 1 oktober 2019 och tills vidare dock längst till 31 december 2022.

Försvarsmakten förlänger placering-

SVENSK BLIR STF CHEF VID HEAVY AIRLIFT WING

AMERIKANEN James Sparrow blir ny befälhavare över Heavy Airlift Wing, Pápa Airbase Ungern, och överste Peder Söderström tar över som ställföreträdande förbandschef. Heavy Airlift Wing utgör den operativa delen av flygsamarbetet Strategic Airlift Capability (SAC) som firar tioårsjubileum under 2019.

– Heavy Airlift Wing är SAC-programmets flygvapen, den operativa delen som möter de strategiska flygtransportbehoven hos de tolv nationerna. Det finns inget annat multinationellt förband som vårt, sa överste Sparrow vid överlämningen.

HENRIK GEBHARDT

Överste Peder Söderström blir ställföreträdande förbandschef på Heavy Airlift Wing i Ungern.

Peder Söderström, från svenska flygvapnet, är den andre svensken att tjänstgöra som ställföreträdande chef för Heavy Airlift Wing. Efter två år som ställföreträdare kommer han ta över som förbandschef. Han är också kontingentschef för de 25 svenskar som arbetar i Heavy Airlift Wing. ❮

---

en av överste **Johan Axelsson** som stf avdelningschef Prod Ledung vid Högkvarteret från och med 1 oktober 2019 och tills vidare dock längst till 30 april 2020.

Försvarsmakten förlänger placeringen av kommendör **Fredrik Norrby** vid Högkvarteret som C Leds Plan Ek P/G under perioden 1 juli 2019 tills vidare dock längst till 30 juni 2020.

Försvarsmakten förlänger placeringen av kommendör **Per-Ola Johansson** vid Högkvarteret Leds CIO från 1 oktober 2019 och tills vidare dock längst till 30 september 2020.

Försvarsmakten ställer brigadgeneral **Thomas Nilsson** till Försvarsdepartementets förfogande från 1 september 2019 tills vidare dock längst till 31 augusti 2020. Han ska under perioden 1 september 2019 till 31 augusti 2020 som specialattaché vara fortsatt konstituerad generalmajor.

Försvarsmakten beviljar **Thomas Nilsson** tjänstledighet från Försvarsmakten för tidsbegränsad anställning som specialattaché i befattning som militärrådgivare vid Sveriges ständiga representation vid EU i Bryssel.

Försvarsmakten placerar **Kristina Bergendal** som senior rådgivare rörande internationella relationer till C Leds Inri i Försvarsmaktens högkvarter från den 1 oktober tills vidare dock längst till 30 september 2022.

Försvarsmakten ställer brigadgeneral **John Stjernfalk** till Regeringskansliets förfogande för tidsbegränsad anställning som militärsakkunnig i Försvarsdepartementet från den 12 september 2019 tills vidare dock längst till 11 september 2020. Försvarsmakten beviljar brigadgeneral John Stjernfalk tjänstledighet för tidsbegränsad anställning som militärsakkunnig under samma period.

Försvarsmakten anställer **Isabella Törngren** som överbefälhavarens politiske rådgivare i Försvarsmaktens högkvarter. Anställningen påbörjas 1 september 2019 och löper tills vidare dock längst till 31 augusti 2021

PORTRÄTTET

MILITÄRPOLIS TILL PARIS

Rikard Bengtsson kombinerar cykling och välgörenhet på semestern

Text ***Fredrik Helmertz/LedsKomm***
Foto ***Astrid Amtén/LedsKomm***

”Jag började cykla för att jag tyckte det var en kul sport. Jag gillar farten och att cykla i klunga. Cykling är en individuell lagsport där man bevakar och hjälper varandra.

I sommar har jag cyklat till Paris med Team Rynkeby, ett nordeuropeiskt välgörenhetsprojekt till stöd för kampen mot barncancer. I år samlade vi in drygt 35 miljoner kronor, totalt har projektet genom åren fått ihop närmare 600 miljoner. Som kulmen på insamlingsåret cyklar vi till Paris i samband med Tour de France. Vi var 2 100 cyklister från Sverige och andra nordiska länder samt Tyskland, indelade i olika lag, som genomförde det här. Mitt lag, Team Stockholm, startade från Malmö och sedan cyklade vi 135 mil med 9 000 höjdmeter, ungefär åtta-nio timmar om dagen. Rullsnittet var 28 kilometer i timmen och resan tog en vecka. Målgången skedde på området Prairie du Cercle Sud i centrala Paris. Deltagarna kommer från samhällets alla skikt. Män och kvinnor, flera jobbar inom sälj och marknadsföring, man försöker hitta en bra mix i lagen. Själv är jag sedan årsskiftet chef för Försvarsmaktens militärpoliser, en förmåga som består av cirka 350 kontinuerligt anställda. Det är mycket stimulerande att företräda en funktion som är unik och efterfrågad. Vi utreder allt från stölder och olyckor till arbetsplatsolyckor. I krig växer förbanden och uppgiften. Då blir trafikreglering viktigt. Att se till att förbanden kommer dit de ska.”

RIKARD BENGTSSON

Gör: FM Militärpolischef.
Ålder: 49 år.
Bor: Stockholm.
Familj: Fru Carina och två pojkar.
Bakgrund: Värnplikt som KB/MPJ 1990–91. Examen vid Högre stabsofficersutbildningen 2012. Därefter, bland mycket annat, bataljonchef vid Livbataljonen.
Okänd talang: Motorsågsvirtuos.

INRYCKNING

GÖTEBORG

Utrustningen hålls upp och kontrolleras för att sedan bockas av på listan.

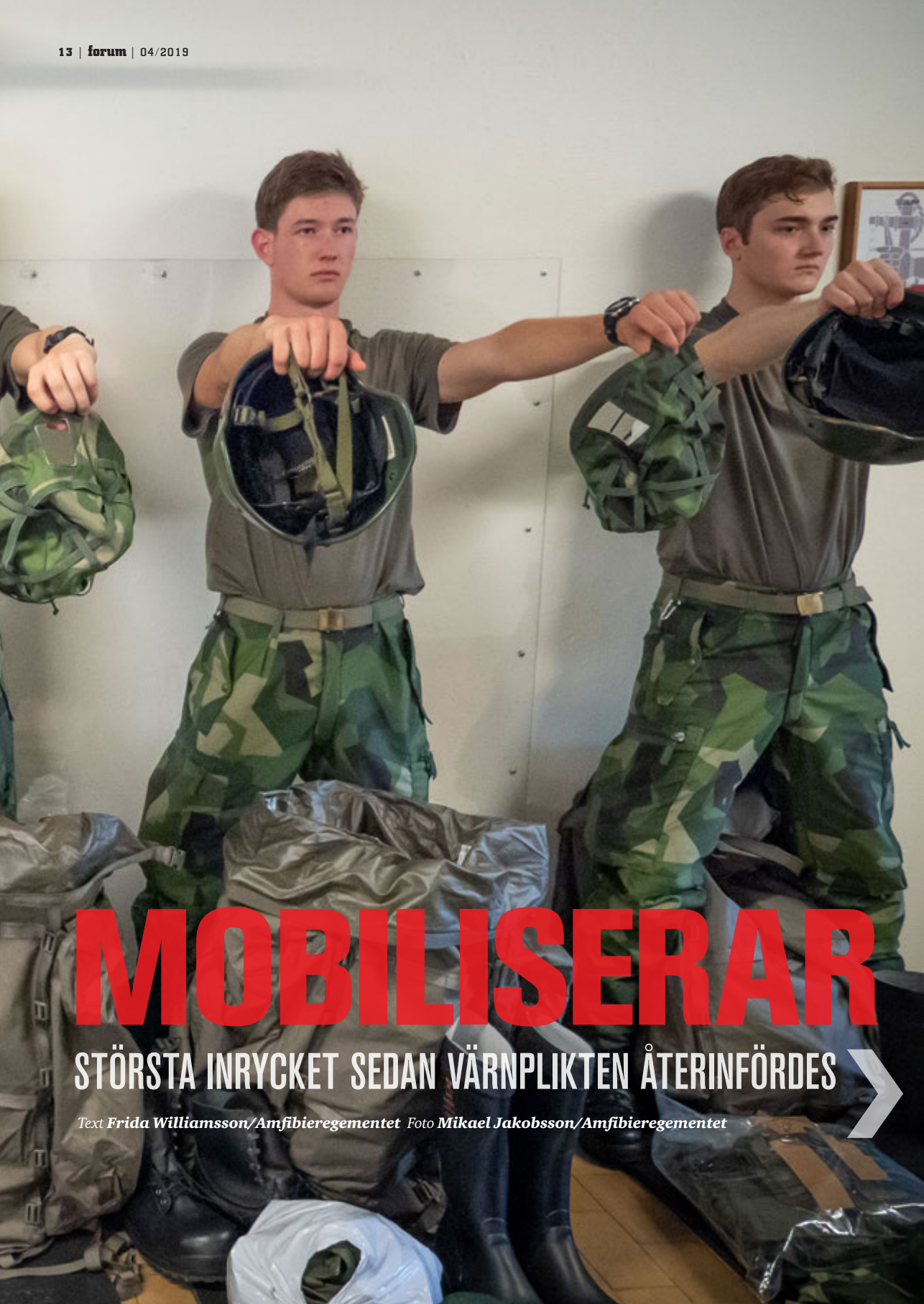

MOBILISERAR

STÖRSTA INRYCKET SEDAN VÄRNPLIKTEN ÅTERINFÖRDES

Text ***Frida Williamsson/Amfibieregementet*** *Foto* ***Mikael Jakobsson/Amfibieregementet***

INRYCKNING

Det är måndag den 22 juli och inryck för de 112 rekryter som ska påbörja utbildningen till amfibiesoldater vid Amfibieregementets delar i Göteborg. Lite nervösa men förväntansfulla inför alla nya utmaningar och erfarenheter de har framför sig.

Tillsammans med de cirka 80 rekryter som rycker in vid Försvarsmedicinskt centrum, är årets inryck det största i Göteborg sedan plikten återinfördes. Att Amfibieregementet genomför utbildning i Göteborg är inget nytt, men antalet utbildningsplatser är i år fler. Ökningen är ett resultat av det beslut som fattats av regeringen, att Försvarsmakten ska utbilda fler soldater och där målet är att utbilda 5 000 rekryter år 2020 och 8 000 år 2024.

Rekryterna i Göteborg kommer från olika delar av Sverige, även om de flesta kommer från de södra delarna, och de har olika bakgrunder och erfarenheter med sig. Carl Fryelegård, rekryt på tredje utbildningskompaniet, menar att det verkar vara en bra grupp med duktiga individer som lär sig snabbt.

STARK VILJA ATT UTVECKLAS

En vilja att utvecklas och att dela med sig av sina olika kompetenser och förmågor är viktigt för att gruppen, tillsammans, ska bli så bra som möjligt. Att bli både fysiskt och psykiskt starkare, få nya vänner och bli en del av en gemenskap, är också något som många rekryter uttrycker att de vill få ut av sin tid på Amfibieregementet. De har sökt utbildningen för att utmana sig själva, möta nya situationer och få nya erfarenheter, men också för de amfibiska delarna och miljön, där land möter hav.

– Framför sig har rekryterna en brant utveckling, krävande perioder, och inte minst, en mycket stark kamratskap och gemenskap som kommer utvecklas under utbildningstiden,

”De har sökt Amfibieregementet för att utmana sig själva, möta nya situationer och få nya erfarenheter, men också för de amfibiska delarna och miljön där land möter hav.”

Längst till vänster: Efter inskrivningen väntar rekryterna på att få hämta den första utrustningen. Vänster: Dag två var det dags att sätta ihop stridsutrustningen.

Dag tre var det dags att hämta ut sina vapen.

Under första veckan genomförs bland annat en kontroll av rekryternas knän. Genom olika övningar testar en sjukgymnast att deras knän kommer hålla för den belastningen de utsätts för under utbildningen.

INRYCKNING

säger Johannes Kinghed, chef för tredje utbildningskompaniet.

KRIGSPLACERAS PÅ AMFIBIEREGEMENTET

DEN FÖRSTA VECKAN fick de nya rekryterna bland annat hämta ut den personliga utrustning de kommer använda under utbildningen, genomföra fys-, och funktionstester och lära sig grundläggande sjukvård. Dessutom genomfördes teoretiska och praktiska utbildningspass i vapenhantering.

– Redan efter fem dagar märks det att det skett en stor utveckling. De saker som vi har gått igenom, exempelvis exercis, sitter redan mycket bättre, men också vad de olika sakerna är, vad utrustningen används till och hur det ska se ut, säger rekryten Carl Fryelegård från Småland.

De rekryter som väljer att fortsätta sitt engagemang i Försvarsmakten, och på Amfibieregementet, efter att utbildningen är avslutad kommer krigsplaceras på Amfibieregementets delar i Göteborg.

– Det har bara blivit roligare under veckan. Det bästa är befälen, de är duktiga på att instruera och fast de är hårda är de inte för hårda. Man förstår att de är det för att det är viktigt att det blir rätt, säger Jacob Pålsson från Kalmar, efter fem dagar innanför grindarna. ❮

Under första veckan lär sig rekryterna grundläggande sjukvård. Bland annat att lägga tryckförband på en skada för att stoppa en kraftig blödning.

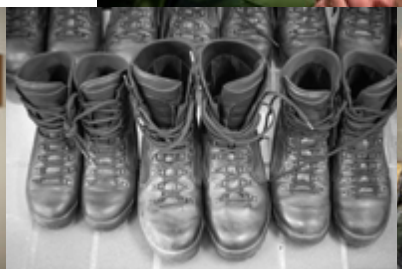

VÄNSTER: Intresset från media var stort och bland annat TV4, Sveriges Radio och Göteborgsposten fanns på plats för att rapportera. MITTEN: Rekryterna kommer i olika storlek och form. Kängorna varierar mellan storlek 37 till storlek 47. HÖGER: När utrustningen kontrollerats packas den ner i en av alla de väskor och ryggsäckar rekryterna har hämtat ut.

Kapten Johannes Kinghed, chef för 3:e utbildningskompaniet

AMF 1 I GÖTEBORG

❯❯❯ Amfibieregementet på Berga har utökat antalet utbildningsplatser, och eftersom delar av regementet är placerade i Göteborg är det naturligt att utbilda fler rekryter där. I år utbildas totalt 312 rekryter, varav 200 ryckte in på Berga och 112 i Göteborg.

❯❯❯ I Göteborg finns krigsförbanden 17:e bevakningsbåtkompaniet och 132:a säkerhetskompani sjö placerade.

❯❯❯ Rekryterna i Göteborg utbildas mot befattningarna stridsbåtförare, bevakningsbåtsoldat, säkerhetssoldat, robotsoldat, sensorsoldat, signalist och sjukvårdare.

HÄR VAR DET OCKSÅ INRYCKNINGAR I JULI:

❯❯❯ Försvarsmaktens tekniska skola (FMTS), Halmstad. 47 rekryter.

❯❯❯ Försvarsmedicincentrum (FömedC), Göteborg. 76 rekryter.

❯❯❯ I 19 Norrbottens regemente. 95 rekryter.

❯❯❯ Ing 2, Eksjö. 77 rekryter.

❯❯❯ K 3, Karlsborg. 50 rekryter.

❯❯❯ LedR, Enköping. 63 rekryter.

❯❯❯ Livgardet, Kungsängen. 181 rekryter.

❯❯❯ Lv 6, Halmstad.157 rekryter.

❯❯❯ P 4, Skövde. 247 rekryter.

❯❯❯ P7, Revingehed. 226 rekryter.

❯❯❯ TrängR, Skövde. 82 rekryter.

Andel kvinnor av rekryterna, ca 15%.

MARINCHEFEN RODDE TILL NORGE

När röjdykarna genomförde sitt årliga kraftprov fick de sällskap av amiralerna Jens Nykvist och Jan Thörnqvist.

I BÖRJAN AV juni genomfördes den traditionella Norgerodden vid röjdykardivisionen. Totalt 63 sjömil i en valbåt på ungefär tre ton avverkades när roddarna tog sig från Skredsvik i Bohuslän till den norska gränsen. Norgerodden genomförs av alla elever som genomgår röjdykarutbildningen och vid behov fylls båten upp av röjdykardivisionens personal. Årets elevbåt förstärktes den här gången med marinchefen Jens Nykvist och insatschefen Jan Thörnqvist som likt eleverna tog cirka 30 000 årtag under 19 timmar för att nå målet vid den norska gränsen. Den utmanande valbåten bemannades med röjdykare från röjdykardivisionen, 4:e sjöstridsflottiljen och 3:e sjöstridsflottiljen som tog sig segrande in på tiden 16 timmar och 7 minuter.

Norgerodden genomförs av alla blivande röjdykare och syftar till att bygga upp eleverna uthållighet och samarbetsförmåga. En stor del av röjdykardivisionens personal och även numera civila röjdykare har genomfört rodden flera gånger i tävlan mot röjdykareleverna. Tävlingen har under årtionden varit en viktig del av det som bevarar sammanhållningen och förbandsandan vid röjdykardivisionen. ‹

Marinchefen Jens Nykvist och amiral Jan Thörnqvist rodde som galärslavar tillsammans med eleverna på röjdykarutbildningen. Framme i Norge efter 19 timmar.

Text ***Kenny Fors Larsson***
Foto ***Röjdykarna/Försvarsmakten***

BALTOPS

I ett soligt nationaldagsväder kastade de båda korvetterna loss mot Baltops

SPANJORER LANDSTEG VID RAVLUNDA

Årets upplaga av marinövningen Baltops stärkte förmågan till internationell samverkan. Även snabbinsatsstyrkan Jef övades.

Baltops är en årlig återkommande övning som har genomförts i Östersjön sedan 1972. Sverige har varit med sedan i slutet av 1990-talet med varierat deltagande, oftast med örlogsfartyg men även med amfibieförband. I årets upplaga av marinövningen Baltops deltog Visbykorvetterna HMS Karlstad och HMS Nyköping samt ubåten HMS Södermanland tillsammans med logistikenhet och en rad förbindelseofficerare. Sjöstridsskolan är det förband som planerar och ansvarar för det svenska deltagandet.

Sverige var en av 18 deltagande nationer under årets övning. Totalt medverkade omkring 12 000 soldater och sjömän, 40 örlogsfartyg och ungefär lika många stridsflyg och helikoptrar. I år leddes övningen av den amerikanska andra flottan. Ett fokusområde för övningen var amfibieoperationer. Sådana genomfördes såväl i Litauen som på Ravlunda skjutfält.

SVERIGE BYGGER SÄKERHET MED ANDRA NATIONER

Övningar som Baltops är viktiga för marinens utveckling och säkerheten i närområdet. Genom att öva med andra nationer utvecklas Försvarsmaktens förmåga att jobba i internationella sammanhang. Samtidigt är det en tydlig signal som sänds: Sverige bygger säkerhet tillsammans med andra nationer.

– Baltops har gett oss en möjlighet att samverka med en rad olika nationer och olika typer av fartygssystem. Då den svenska marinen är så pass liten måste vi ibland öva i större sammansatta förband för att utvecklas. De erfarenheter vi drar under en sådan här övning är ovärderliga, säger Magnus Almqvist som är fartygschef på HMS Karlstad.

SNABBINSATSSTYRKAN JEF ÖVADES

Förutom att delta i övningen Baltops var ett av huvudsyftena för korvetterna att fortsätta integrationen i snabbinsatstyrkan Jef, Joint Expeditionary Force.

Snabbinsatsstyrkans syfte är att bidra till säkerhet i vår del av Europa och samtidigt medverka till fred och stabilitet

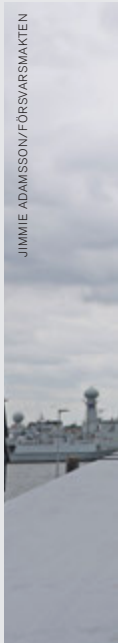

JIMMIE ADAMSSON/FÖRSVARSMAKTEN

JIMMIE ADAMSSON/FÖRSVARSMAKTEN

genom internationell krishantering i insatser ledda av till exempel FN, EU och Nato. Beslut om svenskt deltagande i en insats med förband eller förmågor fattas av regeringen. I Jef-samarbetet ingår förutom Sverige, Danmark, Estland, Finland, Lettland, Litauen, Nederländerna, Norge och Storbritannien. Under den två veckor långa övningen har de båda korvetterna varit en integrerad del av den brittiskledda snabbinsatsstyrkan Jef, Joint Expeditionary Force och leddes av det brittiska fartyget HMS Albion. Storbritannien är även initiativtagare till Jef.

VI ÄR SOM BÄST I ÖSTERSJÖN

Det svenska styrkebidraget har varit uppskattat. Örlogskapten Björn Bergstrand har under Baltops tjänstgjort som svensk samverkansofficer ombord på det brittiska flaggskeppet HMS Albion och upplever att man har dragit många viktiga lärdomar under tiden ombord, inte minst vikten av samverkan och koordinering inför en stor marinövning.

– Vi har även fått svara på mycket frågor och kunnat delge kunskap om hur man bäst kan nyttja våra svenska korvetter. På det sätt som Jef är uppbyggt fyller de svenska Visbykorvetterna en viktig roll när styrkan opererar i Östersjön. Det är här vi är bäst, förklarar Björn Bergstrand.

Bernt Andersson är divisionschef och fick efter övningen ge sin syn på såväl Baltops som arbetet med Jef när ÖB Micael Bydén och hans brittiske motsvarighet general Nick Carter besökte Karlskrona efter övningen.

– Det är viktigt att vi inom Jef nu fortsätter öva tillsammans och höjer svårighetsgraden. Detta samarbete har stora möjligheter, avslutar Bernt Andersson. ‹

”Baltops har gett oss en möjlighet att samverka med olika nationer och olika typer av fartygssystem. De erfarenheter vi drar under en sådan här övning är ovärderliga.”

Text ***Per-Ola Mjömark och Jimmie Adamsson/Försvarsmakten***

JIMMIE ADAMSSON/FÖRSVARSMAKTEN

Ett spanskt amfibieförband landstiger på Ravlunda skjutfält.

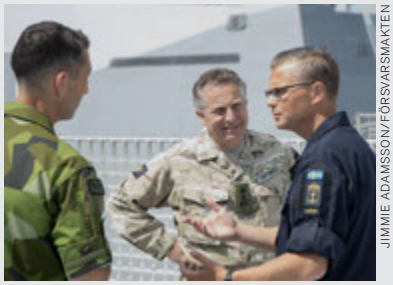

JIMMIE ADAMSSON/FÖRSVARSMAKTEN

Bernt Andersson, till höger, redovisar sina erfarenheter från Baltops och Jef för svenska och brittiska överbefälhavarna.

Magnus Almqvist och Thomas Zimmerman är fartygschefer på HMS Karlstad och Nyköping.

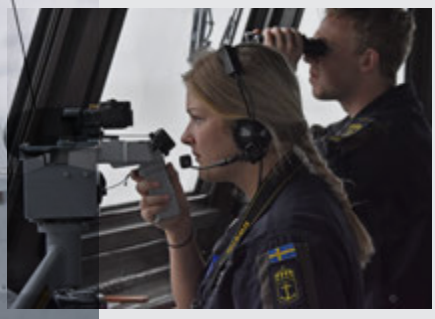

PER-OLA MJÖMARK/FÖRSVARSMAKTEN

Utkikarna på HMS Karlstad riktar sin uppmärksamhet mot ett mål i närheten.

FIHM

PIERRE CAMPENFELDT ÄR FÖRSVARSINSPEKTÖR FÖR HÄLSA OCH MILJÖ. HANS UPPGIFT: ATT TILLSAMMANS MED SINA MEDARBETARE ÖVERVAKA ATT FÖRSVARSMAKTEN FÖLJER LAGSTIFTNINGEN PÅ OMRÅDET.

Text ***Fredrik Helmertz/LedsKomm*** *Foto* ***FIHM:s bildarkiv.***

FÖRSVARETS

HAN BESKRIVER sitt jobb som världens roligaste och njuter som mest när han får vara ute i fält. På studiebesök hos jägarsoldaterna i norr, hos sjömännen ombord på en fregatt i Östersjön eller hos medarbetarna i Mali.

– Vid sådana tillfällen kommer soldaterna ofta och berättar saker i förtroende. Det är inget som hamnar i någon rapport utan ger mig istället ovärderliga inblickar hur verksamheten fungerar på riktigt, berättar Pierre Campenfeldt, Försvarsinspektören för Hälsa och Miljö (FIHM) sedan 2016.

Funktionen med ett 20-tal medarbetare, som tidigare hette Generalläkaren, tillsynar fyra myndigheter: Försvarsmakten, FMV, Fortifikationsverket och Försvarets radioanstalt. Det innebär att all miljöfarlig verksamhet, sjukvård, livsmedelshantering och djurskydd granskas av Försvarsinspektören som ser till att gällande lagar följs.

Försvarsinspektören tillhör Högkvarteret, men har en självständig ställning i Försvarsmakten. Varför är det så?

– Det är ett sätt att säkerställa vårt oberoende. När vi bedriver tillsyn och kontroll så lyder vi under regeringen. Vårt uppdrag och medel för vår verksamhet nämns i Försvarsmaktens regleringsbrev.

Upptäcker vi allvarliga brister i Försvarsmaktens verksamhet som inte åtgärdas efter ett föreläggande har vi skyldighet att meddela regeringen.

Så Försvarsinspektören är medborgarnas öga in i Försvarsmakten?

– Det kan man säga. Det handlar om att upprätthålla allmänhetens förtroende att myndigheten följer gällande lagstiftning.

När jag följer medierna får jag intrycket att miljöfrågan är den vanligaste kritiken mot Försvarsmakten idag?

– Ja, så är det. Jag skulle vilja gå ännu längre och säga att aktörerna delvis är framgångsrika med sin kritik. Miljöargumenten får en påverkan.

Hur då?

– I exempelvis Karlsborg finns det en flygbana där kanterna måste dräneras. Vi gav tillstånd till Fortifikationsverket att göra det, ett beslut som överklagades av Aktion Rädda Vättern. Dräneringen stoppades, vilket gör att flygvapnet nu inte kan bedriva verksamhet där. Samma sak med en del andra miljötillstånd som hela tiden överklagas. Konsekvensen blir att Fortifikationsverket hamnar i ett slags limbo hur de ska gå vidare. Och det hämmar indirekt Försvarsmaktens verksamhet.

Finns det andra motiv än miljöargument bakom kampanjerna?

– Nej, jag har känslan att miljöorganisationerna drivs av ett genuint intresse för miljöfrågorna.

Du har sagt att det är viktigt för förbandschefer och övningsledare att kontakta er i god tid före övningarna. Varför?

– Ofta behöver de utöka sin verksamhet inom ramen för ett befintligt miljötillstånd för att kunna genomföra vissa moment i övningen. Då måste vi ta in synpunkter från länsstyrelsen, kommuner och andra berörda. Det tar tid. Har vid ett par tillfällen suttit i telefonen en fredag med övningsledaren då övningen ska börja på måndag. Alla tillstånd var inte klara och det var nästan panikstämning.

MILJÖKÄMPE

Försvarsinspektören Pierre Campenfeldt på besök på Camp Nobel i Timbuktu, Mali.

Så ska det inte gå till.

Men då handlar det väl om mindre övningar?

– Nej, det har varit större övningar. Då har övningsledaren fått plocka bort delmoment för att de ska få ihop det. Det är väldigt olyckligt. Mitt uppdrag är inte att hämma Försvarsmaktens verksamhet utan att se till att lagar och andra bestämmelser följs.

Vilken är Försvarsmaktens största utmaning de närmaste åren?

– Att växa och få en krigsduglighet i förbanden. Det kan man bara få genom att öva mer. Och då måste man skjuta mer, flyga mer, bullra mer. Det innebär att man påverkar människor och miljö lite mer. Här gäller det att hitta en balans.

Får du mycket klagomål från allmänheten?

– Faktiskt inte. Det är hanterbart. Hittills i alla fall. Klagomålen har inte ökat i samma takt som Försvarsmaktens verksamhet har ökat.

Har Försvarsmakten någon förbättringspotential?

–Försvarsmaktens alla enheter skulle kunna lära mer av varandra. Både av goda exempel och av misstag. Jag kommer från vården och där var de duktiga på studera goda exempel. Om ett sjukhus kom på en bra lösning på ett problem fick det snabbt spridning. Så kommunikationen mellan förbanden skulle kunna förbättras.

Varför kommer man inte tillrätta med PFAS-problematiken? Det vill säga släckskummet som historiskt har förorenat grundvattnet runt flygflottiljerna?

– Det är en jättesvår och komplex fråga. Jag skulle säga att ingen annan myndighet jobbar så mycket med PFAS-problemet som Försvarsmakten. Men det gör också att vi inte har nån att luta oss mot för att få goda tips.

Kan man inte bara sanera marken?

– Rent hypotetiskt kan man gräva bort allt. Men var ska vi lägga det? Vi har inga deponier i Sverige. Vi skulle bara flytta problemet från en plats till en annan. Men vi följer forskningen noggrant, framför allt när det gäller sanering av konta-

”I IRAK OCH AFGHANISTAN MENAR AMERIKANERNA ATT EN MILJON TJÄNSTGÖRINGSDYGN GÅTT FÖRLORADE FÖR ATT PERSONAL VARIT MAGSJUK.”

Inspektörerna besöker Mali. FIHM:s tillsynsansvar omfattar även Försvarsmaktens insatser i utlandet.

Släckinsats med takkanon på en övningsattrapp. PFAS-skum vid övning används endast på en plats där allt skum samlas upp.

Ett ”gult plåster” placeras på asfalten för att undvika att eventuellt spill vid tankningen tränger ner i marken.

minerade områden. Vi har en person som jobbar heltid med PFAS-frågan.

Finns det någon annan fråga som är extra viktig för Försvarsmakten?

– Livsmedelshanteringen och sjukvården. Det räcker med att en kock inte följer hygienrutinerna för att ett kompani ska bli utslaget. Det har man sett i Irak och Afghanistan. Där menar amerikanerna att en miljon tjänstgöringsdygn gått förlorade för att personal varit magsjuka.

En otrolig siffra.

– Fyra av tio har någon gång haft diarré i de amerikanska förbanden. I Sverige har vi varit relativt förskonade, men i Mali tittar vi noga på frågan för att reducera sårbarheten.

Vad gjorde ni där?

– När vi kom till Mali var det extremt mycket duvor på campen. Överallt. Fågelspillning och fjädrar noterades även där livsmedel förvarades och transporterades. Efter våra synpunkter fick förbandet ett luftgevär tillskickat för att komma till rätta med problemen. Det hade inte gått tidigare, det stoppades av olika invändningar.

Och fåglar sprider sjukdomar?

– Precis. Dessutom satte vi press på efterlevnad att ingen fick förvara mat i tälten. Med maten kommer råttor, med råttor kommer ormar. Egenkontrollen måste fungera.

Har de enskilda soldaterna någon nytta av Försvarsinspektören?

– Ja, inte minst nu när värnplikten kommer tillbaka. Vi tillsynar exempelvis sjukvård och boendemiljön inne på garnisonerna. Att det inte finns vägglöss, radon och att vården bedrivs enligt riktlinjer.

Händer det att förbandschefer blir sura när ni kommer med era föreläggande?

– Nej. Ibland kan vi till och med få en uppmaning från förbanden: ”skriv ett föreläggande, annars händer inget.” Ett föreläggande är dock ett myndighetsbeslut, ett krav som vi ställer endast då gällande lagstiftning inte följs.

Har du något annat råd till förbandscheferna?

– Se till att knyta an miljösamordnare samt chef från försvarshälsan till ledningsgruppen. Ni kommer få ovärderliga tips och spara tid. På garnisoner där chefen har gjort det ser vi att det fungerar bättre än på platser där garnisonchefen är väldigt distanserad till sjukvård och miljöfrågor. ❮

Hälso- och sjukvårdinspektör Gudrun Axelsson granskar sjukvårdsartiklar ombord på ett av marinens fartyg.

Duva på campen i Timbuktu. När duvor förekommer i större mängd kan det ge upphov till smittspridning.

Livsmedel ankommer till Camp Nobel i Timbuktu och kontrolleras.

FAKTA FIHM

❯❯❯ Försvarsinspektören för hälsa och miljö (FIHM) är en oberoende tillsyns- och kontrollfunktion i Högkvarteret. Miljösektionen är den största sektionen idag och växer.

❯❯❯ Chefen för FIHM utses av regeringen för att säkra oberoendet.

❯❯❯ FIHM har till uppgift att granska försvarssektorn inom områdena hälso- och sjukvård, miljö- och hälsoskydd, livsmedelssäkerhet samt djurskydd.

❯❯❯ Inspektörerna är civilanställda med bred kompetens inom natur- och samhällsvetenskap.

PIERRE CAMPENFELDT

❯❯❯ Chef Försvarsinspektören för hälsa och miljö, 2017.

❯❯❯ Generalläkare 2016.

❯❯❯ Specialistläkare, ortopedi.

❯❯❯ Verksamhetschef Norrtälje sjukhus

❯❯❯ Värnplikt: Plutonsjukvårdare, I22 Kiruna, 1993–94.

NATTEN HAN ALDRIG GLÖM

Torbjörn Olsen räddade sex personer den dramatiska natten då Estonia sjönk. I dag är han glad över att han fick vara med och rädda liv.

Text & foto ***Tomas Eriksson***

Namn: Torbjörn Olsen. Ålder: 56 år. Grad: Löjtnant. Tjänst: Maskintjänstchef på bevakningsbåt 88 i 17:e bevakningsbåtkompaniet i Göteborg.

VILL DU LÄSA MER? Fler texter om Försvarsmaktens insatser under det dramatiska dygnet finns på forsvarsmakten.se/estonia

Synen från helikoptern är som en mardröm. Ett svart hav, bara upplyst av ett svagt gryningsljus, häver sig i vågor höga som trevåningshus. Där flyter orange flytvästar, som bär uppenbart döda människor. Men där finns en flotte där människor vinkar. Sex personer står i den upp-och-nervända farkosten, med vatten till bröstet. Torbjörn Olsen gör sig redo att sänkas ner i det rytande havet. Det är gryning den 28 september 1994.

Drygt fyra timmar tidigare hade Torbjörn, då en 31-årig löjtnant och ytbärgare vid 12:e helikopterdivisionen i Säve, väckts av att hans personsökare larmade. På displayen stod det ”sjunken färja”.

– Då sväljer man en gång extra, inte minst med tanke på att jag noterat att det blåste 28 sekundmeter vid Vinga.

Men det var först på väg i helikoptern han förstod att det rörde sig om en Finlandsfärja.

– Det kändes helt overkligt, det gick inte att ta in.

Försvarsmakten skickade 14 tunga helikoptrar – nio Vertol från Marinen och fem Superpuma från Flygvapnet – mot olycksområdet. Torbjörns helikopter beordrades av en onscene commander, som styrde arbetet från en färja, till ett sökområde där de fann flotten. Besättningen valde en räddningsmetod de övat på många gånger, där ytbärgaren tar sig upp i räddningsfarkosten och stannar där, medan de som ska räddas vinschas upp en och en.

– Alternativet är att ytbärgaren följer med den räddade upp i helikoptern, men när man ska rädda så många är risken stor att man blir så trött att man till slut inte klarar av att simma och klättra upp i flotten. Att vi övat många gånger gjorde mig trygg. När någon efteråt frågade hur rädd jag var under operationen, på en skala 1–10, svarade jag 2. Jag var helt fokuserad på uppgiften, säger Torbjörn.

BÄRGNINGEN VAR LYCKAD

Tjugo minuter senare låg sex personer, fem män och en kvinna i helikopter, inlindade i yllefiltar.

De döda lämnades kvar, när Torbjörns grupp fortsatte att leta efter överlevande. När inga hittades valde de att åka mot Mariehamn med de räddade, men också som backup för en helikopter som fått tekniska problem och riskerade att störta, vilket krävt hjälp av ytbärgare. Så fort de räddade plockats av åkte Torbjörns grupp ut på en ny tur över havet. Där flöt bara döda kroppar.

Hemma i Göteborg gällde det att hitta tillbaka till det vanliga livet. Umgänget med nära och kära var förstås viktigt. Även i jobbet fick han god hjälp.

– Vi hade en viktig process inom marinen med alla som varit med, där vi tankade av varandra känslor och fakta. Framförallt fick jag hjälp i vardagen i det fantastiska förband jag var en del av, vi var en extremt tajt organisation, säger Torbjörn Olsen.

Processen innebar bland annat förbättringar i utrustningen.

– Bland annat fick vi nya vinschar och förbättrade överlevnadsdräkter och flytvästar, berättar Torbjörn Olsen.

I dag, 25 år senare, tänker han sällan på Estonia. Men när han håller utbildningar kommer förstås frågorna. Eftersom Kent Härstedt och Sara Hedrenius, som snabbt blev Kent och Sara i medierna, var två av dem som räddades, innebär det kontakt med media vid alla former av ”jubileum”. Någon medalj delades aldrig ut till Torbjörn. Han fick redarföreningens diplom och en penna från Försvarsministern som tack för sina insatser.

LYCKOSAM RÄDNING

Efteråt har han träffat två av de överlevande. De här timmarna har satt sina spår i Torbjörn Olsens liv. I flera avseenden är det ett ljusare minne än man kan tro.

– Jag är tacksam för att jag fick vara med och rädda de här människorna. Jag fått frågan om jag inte ser det som ett misslyckande att vi inte räddade fler. Men jag ser det som min mest lyckosamma räddning i livet. Vi räddade sex personer som inte hade överlevt annars. ‹

MER

UTHÅLLIGARE FÖRBAND

Nytt fokus på den bakre logistiken ger vassare krigsförband.

Försvarsgrenscheferna har nu ansvar för att deras förband har rätt utrustning med rätt status. Vi i FMLOG har ansvar för att ersätta det som de förbrukar. Så sammanfattar förbandschefen för FMLOG, Olof Granander, det systemskifte som genomförts i logistiken.

Försvarsmakten gör en tydlig resa mot ett starkare försvar. En del i resan var att återföra logistikdelar från FMV till Försvarsmakten. En annan del var att ge försvarsgrenscheferna ansvar för att förbanden har rätt beredskap och rätt utrustning med rätt status. För förbandet FMLOG innebar det en ny roll och fokus på den bakre logistiken.

– Det krävs reserver och system för att ersätta de förnödenheter som förbrukas vid våra krigsförband, säger Olof Granander. Annars har förbanden ingen uthållighet. FMLOG bidrar till ökad uthållighet genom att planera, förrådshålla, leverera och samordna behovet av förnödenheter och transporter.

SAMORDNA LOGISTIK FRÅN OLIKA AKTÖRER

Samordningen gäller inte bara inom Försvarsmakten. FMLOG har också ansvaret att samordna logistik från andra aktörer, både civila och militära

En viktig uppgift för den bakre logistiken är att stödja internationella insatser, som här i Mali.

HAMPUS HAGSTEDT/COMCAM

och såväl nationellt som internationellt.

– Det här blir extra tydligt vid de stora övningarna, säger Olof Granander. Redan nu planerar vi till exempel för försvarsmaktsövningen Aurora som går nästa år. Då handlar det mycket om transporter. Svenska och utländska förband ska ta sig till och från övningen men det behövs också transporter inom övningen. Sådant är Försvarsmaktens Transportkontor som finns i FMLOG experter på.

VERKSAMHET FRÅN FMV

Vid årsskiftet fick FMLOG överta ansvaret från FMV för bland annat de bakre förråden, tung- och specialtransporter, beställning av utbytesenheter samt tullhantering i samband med import/export. FMLOG:s ansvar flyttades från den främre logistiken till den bakre.

–Tillsammans med cheferna för de här verksamheterna arbetar vi med att anpassa den bakre logistiken så att vi har rätt volymer i lager. Vi utvecklar också våra rutiner för effektiva leveranser till stridskrafterna, säger Olof Granander.

Arbete pågår också för att utveckla krigsförbandet FMLOG. En viktig del är att introducera de nya medarbetarna från FMV i Försvarsmakten. Ge dem säkerhetsutbildning, kombattantutbildning och vid behov även skjututbildning.

STÖD TILL INSATSER

Ett konkret exempel på den bakre logistikens roll är FMLOG:s enhet JSS i Uppsala som stödjer de internationella insatserna. Den kryptiska förkortningen JSS står för Joint Service Support och kärnan i deras verksamhet är att vara ett stöd för insatta förband utomlands, att stödja när det gäller logistik, som till exempel förnödenhetsförsörjning, teknisk tjänst, materielredovisning samt transporttjänst (movement control).

Förbandschefen Olof Granander.

FOTO JONAS OHLSSON/FÖRSVARSMAKTEN

Ett annat exempel är avdelningen ResMat som är en del av den verksamhet som övertogs från FMV och nu är Försvarsmaktens nod mot industrin när det gäller att skapa ett fungerande flöde av reservdelar till Försvarsmaktens materiel. Det handlar om kontrollen över en obruten försörjningskedja från industrin till exempelvis det enskilda stridsfordonet. Återigen en viktig förutsättning för uthållighet. ‹

> **”Det krävs reserver och system för att ersätta de förnödenheter som förbrukas vid våra krigsförband. Annars har de ingen uthållighet.”**

Text ***Eva Pia Sandstedt/ LedsKomm***

FAKTA OM FMLOG

Enheter: FMLOG består av enheterna Stab, Försörjning, JSS (Joint Service Support), Försvarsmaktens transportkontor samt Teknik- och vidmakthållandekontor logistik.

Medarbetare: Förbandet har 485 medarbetare varav 89 procent är civila och 11 procent yrkesofficerare. Av de anställda är 34 procent kvinnor.

Orter: FMLOG:s huvudorter är Stockholm, Arboga, Uppsala och Boden, men förbandet har både personal och verksamhet på fler orter.

Vision: Ett robust och leveranssäkert FMLOG – en garant för operativ rörlighet och uthållighet.

INTERVJU

TOPPCHEFEN I HETLUFTEN

HAN LEDER 13 000 SOLDATER I DEN FARLIGASTE FN-INSATSEN I MODERN TID. DENNIS GYLLENSPORRE ÄR FORCE COMMANDER FÖR MINUSMA I MALI SEDAN OKTOBER. PÅ ÖNSKELISTAN: BÄTTRE KVALITET PÅ BEFINTLIG PERSONAL, FLER HELIKOPTRAR OCH NYA TYPER AV FÖRBAND. *Text* ***Dag Enander/PIO Mali 10***

JIMMY CROONA/COMCAM

Attack mot supercampen i Timbuktu 2017. Mali är ett land som plågas av islamistisk terror, konflikter mellan olika etniska grupper och andra oroligheter som hotar stabiliteten i landet. (Arkivbild)

Du har varit chef för drygt 13 000 FN-soldater i Mali sedan 1 oktober. Hur har det varit?

– En mycket intensiv tid, av olika skäl. Dels har vi ett väldigt utmanande säkerhetsläge att hantera, dels har vi en styrka som kontinuerligt förändras och behöver förändras efter de förutsättningar som råder. Vi har också ett nytt mandat från säkerhetsrådet som kräver förändringar och vi jobbar med våra civila kollegor, vilket också kräver anpassning i olika avseenden. För mig är det första gången jag arbetar i FN, det är ett väldigt annorlunda system och organisation jämfört med till exempel Natoledda operationer så det är rätt mycket nytt att sätta sig in i.

Och vilken är den största utmaningen personligen?

– Att hantera de förluster som drabbat Minusma under min tid här. Vi har haft 23 soldater som dött och 75 soldater som skadats i stridsrelaterade händelser sedan oktober. Att träffa soldaterna som är skadade, att träffa anhöriga och vara med på begravningar för de stupade, medveten om att det är jag som haft ansvaret för dem … det är ett tungt ansvar och varje gång det inträffar tär det på en, på ens personliga krafter.

FOTO DAG ENANDER/PIO MALI 10

Svårt uppdrag. Force Commander Dennis Gyllensporre ska med knappa resurser försöka hantera en komplicerad och blodig konflikt. FN-insatsen Minusma har pågått sedan 2013.

INTERVJU

Hur länge orkar man?

– Jag vet inte. Men om det är något som får en att känna att "nu blir det för mycket", så är det de delarna. Andra utmaningar går att hantera, men det här är ett mentalt sänke.

Speciellt när det är många förluster samtidigt. Det är unga pojkar som dör. En del av dem har inte haft rätt förutsättningar här.

Vad är den största utmaningen för Minusma?

– Det finns egentligen två stora utmaningar. Den ena är att det finns väldigt stora förväntningar på att Minusma ska tillförsäkra en positiv säkerhetsutveckling i Mali, att vi ska vara den aktör som ser till att vi når de mål som finns i fredsavtalet, att vi ska vara de som skyddar civila. Så förväntningarna är väldigt höga, ibland skulle jag säga att de är orealistiska. Det säger jag för att Minusma är en partner till regeringen, men det är ändå de som är ytterst ansvariga för att genomföra de åtgärder som krävs, att de olika delarna av den maliska statsförvaltningen är närvarande i landet, att skolor kan hållas öppna och att rätts- och polisväsende fungerar. Vi kan vara där vi är i Mali och vi hjälper till men vi kan inte vara överallt. Den andra utmaningen är alltså att i slutändan är det människorna i landet som måste göra jobbet, vi kan bara stödja och inte utföra.

Vilka pusselbitar skulle du önska för att lösa uppgiften? Fler soldater, soldater med andra kompetenser eller ett annat mandat? Eller har du det du behöver?

> ”Att vara med på begravningar för de stupade, medveten om att det är jag som haft ansvaret för dem … det är ett tungt ansvar och varje gång det inträffar tär det på krafterna.”

JIMMY CROONA/COMCAM

Vid granatbeskjutningen mot supercampen 2017 dödades och skadades ett antal soldater. Vägbomber och bakhåll kräver också många offer. Minusma är det farligaste FN-uppdraget i modern tid. (Arkivbild)

– Som Force Commander har jag en önskelista. Högst upp på den listan står att öka kvaliteten på de förband som står till mitt förfogande. Det finns förband som inte lever upp till de kvalitativa åtaganden som bidragande land i fråga har gjort. De har inte heller rätt inställning för att lösa de uppgifter som Minusma står inför. Nästa sak på listan är att öka mobiliteten på förbanden för att kunna genomföra mer proaktiva operationer, vilket kräver fler helikoptrar. Och för att kunna genomföra robusta operationer krävs anpassade typförband, inte så mycket rutinpatrullerande infanteribataljoner utan lättare och flexibla förband som kan lösa en rad olika stridsuppgifter.

Har Minusma möjlighet att bli en framgångshistoria som våra barn kan läsa om i framtiden?

– Den ambitionen och inriktningen måste vi som verkar här nu ha. Men det är en lång väg att gå för det här landet för att hitta stabilitet och utveckling. Ett fortsatt internationellt engagemang av den nivå vi har nu krävs också, alla inblandade måste sluta upp bakom samma prioriteringar. Att fokusera militärt och säkerhetsmässigt på ett område, till exempel Timbuktu, är ganska effektlöst om inte guvernören i nästa steg får det stöd denne behöver, att administration, infrastruktur och utbildning fungerar. Här måste tydliga krav sättas på de som undertecknat fredsavtalet. Det är deras land och deras ansvar.

Så ja, det finns förutsättningar för att det ska bli framgångsrikt men vi måste acceptera att det inte finns några snabba lösningar för Mali.

Utnämningen som Force Commander är ettårig - med möjlighet till ett års förlängning ...

Ett år är en kort tid. Jag lär mig mycket varje vecka trots tio månader här. Så jag fortsätter ett år till. Det känns bra. ‹

Patrulluppdrag. Genom möten och samtal med bybor får de svenska spaningsgrupperna en samlad bild över läget i området. De långväga soldaterna väcker stor nyfikenhet hos befolkningen. (Arkivbild)

JIMMY CROONA/COMCAM

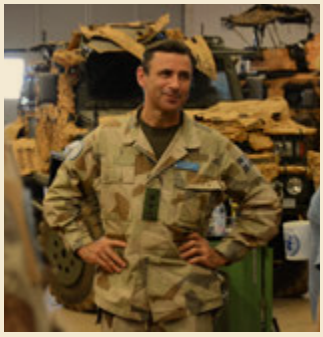

MIKAEL JOHANSSON/FÖRSVARSMAKTEN

DENNIS GYLLENSPORRE

Ålder: 55 år
Familj: Tre vuxna barn.
Just nu: Befälhavare (Force Commander) för FN:s militära insats i Mali, Minusma. Tidigare chef för Försvarsmaktens Ledningsstab och Högkvarteret. Tjänstgjort i Bosnien, Sudan, Afghanistan och Bryssel.
Det visste du inte: Dennis Gyllensporre är vegetarian. Under uppväxten bar han sin turkiska pappas efternamn Öztürkmen, men bytte tillsammans med sina bröder först till mammans flicknamn Johansson, därefter till Gyllensporre.
Meriter: Han är inte bara generallöjtnant utan har också bland annat en civilingenjörsexamen från KTH, en master i företagsekonomi från Warwick Business School i Storbritannien och en filosofie doktorsexamen från universitetet i Maastricht, Nederländerna.

MILITARY WORLD GAMES

VÅRA MILITÄRA IDROTTSKÄMPAR

IDA STURK
FLYGFEMKAMP

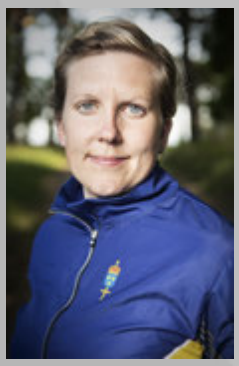

CAROLINE PERSSON
FÄKTNING

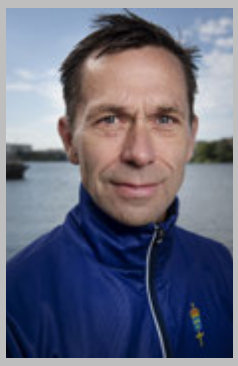

JOAKIM AXELSSON
TRIATHLON

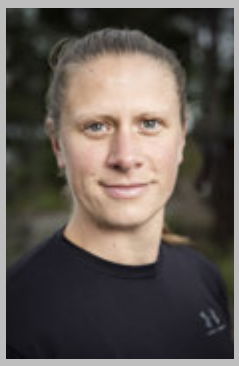

CECILIA SJÖHOLM
MARIN FEMKAMP

I FYRA ÅR HAR DE TRÄNAT OCH FÖRBERETT SIG. I OKTOBER ÄR DET ÄNTLIGEN DAGS ATT FÅ REPRESENTERA FÖRSVARSMAKTEN I MILITARY WORLD GAMES I WUHAN, KINA. TOTALT INGÅR ÖVER 85 MILITÄRIDROTTARE I DEN SVENSKA TRUPPEN. VI FÖLJER UPPLADDNINGEN TILLSAMMANS MED NÅGRA AV DEM.

Text ***Melina Westerberg/LedsKomm*** *Foto* ***Rickard Törnhjelm/ComCam***

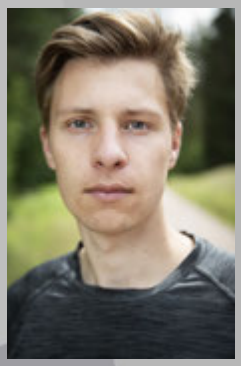

WALDEMAR ANDERSSON
ORIENTERING

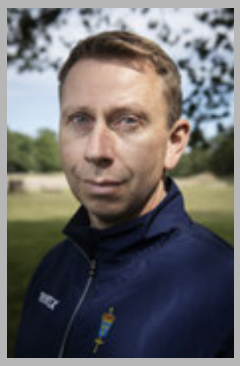

KJELL ERIKSSON
SKYTTE

DANIEL KARLSSON
MILITÄR FEMKAMP

Military World Games är efter de olympiska spelen den största idrottstävlingen i världen. Den hålls vart fjärde år och syftar till att skapa en plattform för fredligt umgänge mellan militärer. Närmare 9 000 deltagare från cirka 110 nationer deltar i år i tävlingarna som hålls mellan 18 och 27 oktober. Arrangör är Conseil International du Sport Militaire (CISM).

IDA STURK

FLYGFEMKAMP

Ålder: 26 år.
Befattning: Fänrik, logistikofficer S 4 vid I 19/AJB.
Tidigare meriter: Jag har tränat flygfemkamp i 2 år men faktiskt inte hunnit vara med på något mästerskap ännu. Jag tävlade i Brasilien 2017, men det var första gången jag provade på sporten. Annars är det nog bara FMM 2019.

Vad är charmen med din sport?
”Man brukar säga att man ska träna på det man vill bli bra på. Med femkamp så är ingen träning fel, det är en sport som utmanar på alla nivåer och det blir aldrig enformigt. Väldigt bra variation i träningsform för att i slutändan bli bättre i sitt yrke. Att det blev just flygfemkamp beror på att jag var i flygvapnet när jag började med sporten.”

Förväntningar inför Kina?
”Jag tävlar mot mig själv och vill kunna känna mig stolt över prestation och resultat. Jag hoppas att det leder till mer motivation till fortsatt hård träning och kunna prestera på tävlingar utan att tappa glädjen i träning. Resultatmässigt i Kina hoppas jag att mina poäng ska bidra till att vi ligger bra till i lagtävlingen med damlaget.”

”MAN BRUKAR SÄGA ATT MAN SKA TRÄNA PÅ DET MAN VILL BLI BRA PÅ. MED FEMKAMP SÅ ÄR INGEN TRÄNING FEL, DET ÄR EN SPORT SOM UTMANAR PÅ ALLA NIVÅER.”

SWE

> FÄKTNING ÄR FRAMFÖR ALLT KOMBINATIONEN AV STRATEGI OCH ATT DET HÄNDER NÅGONTING. SEN ÄR DET EN INDIVIDUELL SPORT DÄR VI ÄNDÅ TÄVLAR I LAG.

CAROLINE PERSSON

FÄKTNING

Ålder: 33 år.
Befattning: Fänrik, musiker (klarinett), Södra skånska gruppen, P 7.
Tidigare meriter: Vinnare av FMM. Rankad topp 24 i Sverige civilt. Deltagit vid ett tidigare Military World Games där jag placerade mig runt 20:e plats.

Vad är charmen med din sport?
”Fäktning är framför allt kombinationen av strategi och att det händer någonting. Sen är det en individuell sport där vi ändå tävlar i lag, det gillar jag.”

Förväntningar inför Kina?
”Jag ska försöka placera mig lite bättre än sist. Och så ska det bli jättekul att se en annan del av Kina och allt de byggt och fixat för att vi ska komma dit. Jag har varit i Kina en gång tidigare, då var jag i Shanghai vilket är den lite mer västerländska delen av landet. Det ska bli spännande att se en stad som inte är lika välkänd för turister.”

JOAKIM AXELSSON

TRIATHLON

Ålder: 51 år.
Befattning: Kapten, huvudlärare i fysiskt stridsvärde vid officersprogrammet, MHS Karlberg.
Tidigare meriter: Guld i EM i lag 2001 (civilt). Individuellt plus lagguld i Military World Games 2015 i seniorklassen. Laget bestod utöver Joakim av Åsa Annerstedt och Daniel Lavén.

Vad är charmen med din sport?
”Det är att det är tre olika rörelseformer. Du har simningen med mycket teknik, sen utrustning med cykel och så slutligen löpningen. Gillar man konditionsidrott, vilket jag gör, så ger triathlon en väldig variation i konditionsträningen.”

Förväntningar inför Kina?
”Jag vill komma på pallen igen. Jag är visserligen fyra år äldre än förra gången, och de yngsta i seniorklassen är fortfarande 40 år unga. Men jag är stark i simningen. Vi startar samtidigt som eliten så jag hoppas att jag får möjligheten att hänga på under cyklingen och kunna bibehålla mitt försprång hela loppet ut. Sen hoppas jag på laget också, målet är pallplats.”

”JAG VILL KOMMA PÅ PALLEN IGEN. JAG ÄR VISSERLIGEN FYRA ÅR ÄLDRE ÄN FÖRRA GÅNGEN, OCH DE YNGSTA I SENIORKLASSEN ÄR FORTFARANDE 40 ÅR UNGA. MEN JAG ÄR STARK I SIMNINGEN.”

alpha
orca

AKTEN

> FÖR MIG HANDLAR FEMKAMPEN MYCKET OM UMGÄNGE, VI HAR EN VÄLDIGT FAMILJÄR STÄMNING BÅDE I DET SVENSKA LAGET OCH INTERNATIONELLT MED ÖVRIGA NATIONER.

CECILIA SJÖHOLM

MARIN FEMKAMP

Ålder: 31 år.
Befattning: Menig 4:e klass, kock, Södertörnsgruppen Amf 1.
Tidigare meriter: VM-guld individuellt 2013 och 2015, VM-guld i lag 2011, 2012 och 2015. Dessutom flera VM-titlar i livräddning och civila meriter i simning.

Vad är charmen med din sport?
”Att försöka få någonting som är svårt att se lätt ut. Marin femkamp är väldigt tekniskt och det krävs mycket träning för att kunna göra alla moment både rätt och i hög fart. För mig handlar femkampen också mycket om umgänge, vi har en väldigt familjär stämning både i det svenska laget och internationellt med övriga nationer.”

Förväntningar inför Kina?
”Jag förväntar mig att få vara med om en av de största Military World Games-satsningarna någonsin. Min uppfattning är att Kina gjort det här väldigt uppstyrt. Jag förväntar mig också tuff konkurrens i tävlingen.”

WALDEMAR ANDERSSON

ORIENTERING

Ålder: 21 år.
Befattning: Menig 1:a klass, Jägarsoldat, K3.
Tidigare meriter: Tävlat i junior-SM civilt. Tränat orientering hela livet. Kina blir debut i militära sammanhang.

Charmen med din sport?
”Det är nog att orientering är öppet för alla, även för barn och äldre. Det är en kul sport eftersom det inte bara handlar om kondition utan du måste klara av att tänka också. Det räcker inte att springa fort, du måste springa rätt också, springer du för fort är det lätt att bomma en kontroll.”

Förväntningar inför Kina?
”Jag har nog ingen chans att slåss om pallplats. Vi kommer möta världseliten från Schweiz och Ryssland som också är militärer utöver civil elitsatsning. Jag kommer satsa på att vara bäst i det svenska laget och se hur långt det räcker. Sen ska det bli väldigt kul att åka till Kina, det är mycket olika regler att hålla koll på och en hel del att tänka på i och med kulturskillnaderna.”

”VI KOMMER MÖTA VÄRLDSELITEN FRÅN SCHWEIZ OCH RYSSLAND SOM OCKSÅ ÄR MILITÄRER UTÖVER CIVIL ELITSATSNING.”

KJELL ERIKSSON
SKYTTE

Ålder: 50 år.
Befattning: Överstelöjtnant, planeringsofficer, Flygstaben.
Tidigare meriter: Militär nordisk mästare 2014. Jag brukar inte hålla fast vid resultat så länge på det sättet, men jag har tävlat i Military World Games de senaste gångerna, dels i Korea 2015 och i Brasilien 2011.
Charmen med din sport?
”Jag skulle ganska enkelt kunna visa dig hur man skjuter en tia och du skulle kunna klara det vid första försöket. Men tävlingen handlar om det mentala, då måste man bemästra tävlingssituationen och all press och stress den medför. Det påminner lite om en stridssituation, du måste kunna samla dig, prestera och kunna ta direkt feedback.”
Förväntningar inför Kina?
”Tävlandet är egentligen en bisak. Det är alltid roligt att vinna men allt handlar trots allt om vänskap och att kunna prata avslappnat med militärer från andra länder. Mötet sätter perspektiv på tillvaron som officer i Sverige och att det finns andra sätt att lösa problem på än de svenska.”

”TÄVLINGEN HANDLAR OM DET MENTALA, DÅ MAN MÅSTE BEMÄSTRA TÄVLINGSSITUATIONEN OCH ALL PRESS OCH STRESS DEN MEDFÖR.”

DANIEL KARLSSON

MILITÄR FEMKAMP

Ålder: 35 år.
Befattning: Kapten, handledare för yngre befäl, P 7.
Tidigare meriter: 9 guld i FMM (militär femkamp, terränglöpning och stridshinderbana). Brons hinderbanestafett Military World Games 2011. Brons Nordiska mästerskapen 2018. Topp 50 Military World Games 2015.

Charmen med din sport?
”Jag började med militär femkamp för att jag skulle bli en bättre soldat och officer. Jag har lärt mig väldigt mycket inom idrotten som jag haft nytta av framför allt under utlandstjänst. Det handlar bland annat om att träna hårt och hantera hög stress.”

Förväntningar inför Kina?
”Jag hoppas på att komma topp 50 individuellt. Hela tävlingen bygger på uttrycket ”friendship through sport” och jag tycker att det är väldigt intressant att möta personer från andra kulturer i världen. Jag har haft nytta av det under utlandsmissioner där jag haft femkampen gemensamt med kollegor från andra länder eller hittat sätt att småprata för att jag känner till ett visst regemente eller så.”

”JAG BÖRJADE MED MILITÄR FEMKAMP FÖR ATT JAG SKULLE BLI EN BÄTTRE SOLDAT OCH OFFICER. JAG HAR LÄRT MIG VÄLDIGT MYCKET INOM IDROTTEN SOM JAG HAFT NYTTA AV.”

REKRYTERING

Sjukvårdaren Mathilda Öberg utbildar sig till ett drömjobb som uppdragspecialist vid Helikopterflottiljen.

HELIKOPTER PERSPEKTIV

MATHILDA UTBILDAR SIG TILL UPPDRAGSSPECIALIST PÅ HELIKOPTER 16

Text och foto ***Lasse Jansson/Helikopterflottiljen***

REKRYTERING

Varje år utbildas uppdragsspecialister som ingår i besättningarna i Försvarsmaktens helikoptrar. Kravet för att söka är bland annat erfarenhet som soldat eller sjöman. En av dem som kom med i år är sjukvårdaren Mathilda Öberg.

Helikopterbesättningar består oftast av två piloter och två uppdragsspecialister eller en tekniker i flygtjänst och en uppdragsspecialist. Deras jobb är alltid att vara dörrskytt, med Kulspruta 58, stridssjukvårdare, kabinansvarig och markstridsspecialist. Sedan kan det byggas på med olika specialkunskaper som till exempel vinschoperatör, ytbärgare eller sonaroperatörer.

Mathilda Öberg gjorde sin grundutbildning som stridssjukvårdare på F 17 och har jobbat som sjukvårdare på Helikopterflottiljen i nästan fyra år. Doften av flygbränsle har lockat sedan barnsben. Med två morbröder som piloter var hon ofta på F 7 som liten.

– Jag drömde om att få flyga och var inställd på att jobba i Försvarsmakten redan när jag började i gymnasiet. Jag sökte till pilot när jag var sjutton år, men de tyckte att jag var för ung. Då sa jag att det får bli vad som helst bara det är i Flygvapnet, och då sa de sjukvårdare, berättar hon.

Sjukvårdare var inget hon var särskilt intresserad av, men oj så fel hon fick.

– Det är så roligt, jag har trivts sjukt bra. Det är de mest komplexa situationer man kan tänka sig och jag har alltid velat lära mig nya saker, ha mer ansvar och så ville jag flyga så klart.

Därför sökte Mathilda Öberg en tjänst som uppdragsspecialist. Hon blev antagen för två år sedan, men fem månader som sjukvårdare i Mali kom i vägen och utbildningen fick vänta till i år i stället.

”Jag drömde om att få flyga och var inställd på att jobba i Försvarsmakten redan när jag började i gymnasiet.”

ALLA FÖRSVARSGRENAR REPRESENTERADE

Utbildningen tar cirka ett år och börjar med en grundläggande besättningsutbildning, (GBU), som ges av Luftstridsskolan/Flygskolan. Den är på två månader och gemensam för de som ska bli uppdragsspecialister, tekniker i flygtjänst eller jobba i kabinen på ett transportflygplan. Årets kurs bestod av 17 personer. Eleverna kom från samtliga försvars-

Kursen Flygöverlevnad barmark övergår snabbt till ett praktiskt moment: överlev i tre dygn i vildmarken efter att ha nödlandat.

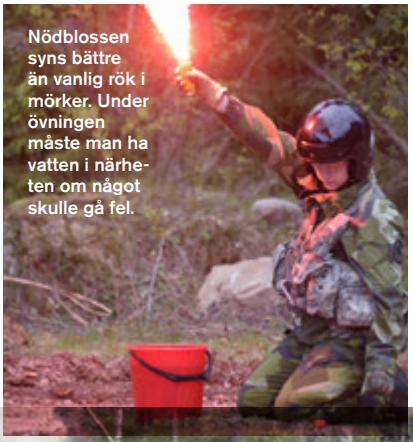

Nödblossen syns bättre än vanlig rök i mörker. Under övningen måste man ha vatten i närheten om något skulle gå fel.

Signalelden byggs luftig med färskt granris överst för att avge så mycket rök som möjligt.

grenar med olika specialkunskaper och mellan två och åtta års erfarenhet som GSS.

– Det har varit jättebra med så bred erfarenhet i gruppen. Vi har haft många diskussioner och alltid har det varit någon som kunnat ge ett bra svar. Den grundläggande besättningsutbildningen handlar mycket om rena teorilektioner som flygpsykologi, fysiologi och medicin. Hur och varför reagerar hjärnan och kroppen som den gör när man är i luften. Crew resource manegement tar upp besättningssamarbete, gruppdynamik och beslutsfattande. Till de mer praktiska momenten hör flygnavigering och överlevnad. Det sistnämnda är Försvarsmedicincentrums kurs Flygöverlevnad barmark som snabbt övergår till ett praktiskt moment: överlev i tre dygn i vildmarken efter att ha nödlandat.

– Förr släppte man ut folk och sa överlev. Då var det mer strapatsrikt. Nu är kvaliteten på utbildningen betydligt bättre samtidigt som vi märkt att fältvanan hos många elever inte är lika bra som den var en gång i tiden, säger kapten Olof Eriksson, en av instruktörerna.

Första dygnet i ödemarken har de ”nödställda” bara fått med sig det de hade på sig vid nödlandningen. Dygn två byggs det på med utrustning, som till exempel en hängmatta att sova i. Sista dygnet finns tält och för den som haft tur egenfångad fisk att äta.

”Det är så roligt, jag har trivts sjukt bra. Det är de mest komplexa situationer man kan tänka sig och jag har alltid velat lära mig nya saker.”

ÄNTLIGEN FLYGFÄRDIG

Det avslutande momentet under GBU:n är det som de flesta har längtat efter. Att få flyga. Flygnavigering innebär att lägga upp bästa vägen mellan olika punkter för att sedan pröva det praktiskt i en helikopter 15 genom att styra piloten och alltid veta var man är på kartan. Låter enklare än vad det är. Vi har stora skogar i Sverige och många små sjöar.

Efter sommaren fortsätter de blivande uppdragsspecialisterna utbildningen på olika helikoptertyper på sina skvadroner. För Mathilda Öbergs del innebär det Linköping och helikopter 16.

– Vi börjar med utbildning på den nödluft som alla har i sin stridssele ifall man hamnar under vattnet vid ett haveri. Sedan blir det en gradvis infasning, flyga i formation, flyga i mörker och vi får vara med på mer och mer avancerade uppdrag. Förhoppningsvis blir vår första stora övning Aurora 20 nästa år. ‹

Master och kyrktorn är bra att navigera efter. Annars verkar Sverige mest bestå av skog och små sjöar – sett från en helikopter.

Felix Sandberg och Mathilda Öberg går igenom dagens flygning med ”sin” pilot innan navigeringsprovet.

Mathilda Öbergs första stora övning blir förmodligen Aurora 20.

INBLICK

KALLA

Arktis strategiska betydelse ökar i snabb takt. Dykgruppen på vinterenheten, Norrbottens regemente, vässar sin kompetens genom att samöva med Kanada – experter på extremkyla.

Janne Lukkanen från finska a rmén hjälper en dykare ur vaken.

KRIGET

Text & foto ***Joakim Tenglin/Tredje sjöstridsflottiljen***

Förbandet Joint Task Force North, som är en del av Canadian Armed Forces, har sedan 2007 årligen vinterövat i arktiska Kanada. Syftet är att visa närvaro och förmåga i regionen, samtidigt som man passar på att testa materiel och samöva med andra Natoländer och dess allierade. Man vill också knyta an till

sin egen ursprungsbefolkning och 1:st Canadian Ranger Patrol Group (1 CRPG) består därför till största delen av lokalt rekryterad personal. Inuiterna och befolkningen i norr har generellt gedigen kunskap om Arktis och fungerar även som viltskydd mot isbjörnar och andra farliga djur. 1 CRPG är organiserade ungefär som vårt hemvärn. Förutom engelska och franska talas inuktitut av inuiterna och övningens namn Nanook (isbjörn) Nunalivut (vårt land) är starkt förankrad hos befolkningen.

Globalt ökar intresset för Arktis bland annat till följd av klimatförändringen som öppnar nya sjövägar och gör naturtillgångar tillgängliga. Att kunna verka, och i vårt fall dyka, i den miljön är viktigt i framtiden oavsett scenario.

Atlantic i Halifax, Nova Scotia vid Kanadas östkust. Inte för att vi saknar egen bra utrustning utan för att det är första gången Kanada samövar i Arktis med oss. De litar inte riktigt på att vi har tillräckligt robust materiel för den extrema kylan som kan vänta i Tuktoyaktuk.

Efter en veckas dykning i Halifax ska vi alla flygas över kontinenten med en C 17 Globemaster som har en lastförmåga tre gånger Herkules. Dykare, sjukvård och logistikgrupp samt flera ton med utrustning lastas ombord. Efter landning i samhället Inuvik färdas vi några timmar på den strategiskt viktiga Dempster Highway som för oss över tundran till Norra ishavet.

Dykgruppen på Vinterenheten, I 19, håller kontinuerligt kurser i subarktisk dykning för

”Det tog två dagar att sätta upp dykarstationen på den metertjocka isen. Kanadensarna använde en bränsledriven portabel värmepanna vars t-munstycke smälte sig ner genom isen.”

Nanook-Nunalivut 19 genomfördes i mars och var uppdelad i två geografiskt skilda Taskgroups. Den ena utgjordes av en landanknuten markstridsorienterad styrka, med omkring 500 soldater i den lilla bosättningen Resolute Bay på Cornwallis Island.

Den andra utgjordes av vår Taskgroup, placerad i den lilla byn Tuktoyaktuk, vid Norra ishavet. Den bestod över tid av cirka 100 man, varav 50 dykare från Kanada, Frankrike, Sverige, Finland och Norge.

UTRUSTNING FÖR EXTREMKYLA

NÅGRA NORDBOR PROVAR vinteruniformer på ett serviceförråd vid Fleet Diving Unit

i huvudsak försvarsmaktens dykare och är kompetensbärare inom området under ledning av Dyk och Navalmedicinskt Centrum. Efter en inbjudan från Kanada till Vinterenhetens dykare stod det klart att en mix av militära dykare med subarktisk erfarenhet skulle delta i årets övning. Vår nordiska grupp blev väl mottagen av Fleet Diving Unit Atlantic.

METERTJOCK IS MÅSTE SMÄLTAS

UR SVENSKT PERSPEKTIV var ett av målen, förutom erfarenhetsutbyte, att lära av Kanada. Logistik, kringutrustning samt metoder tittade vi särskilt på. Det tog två dagar att sätta upp dykstationerna på den

Några kanadensare säkrar isblocket i vaken. Hålet togs upp med varmvattenmunstycke. Isen var drygt en meter tjock.

En av två kanadensiska isvakar i tältet. Dykstationen är personalkrävande.

Pingos är en geologisk term för små kullar formade av permafrosten.

INBLICK

”Den ovanligt milda vintern bjöd på minus 30 grader som kallast, vilket vi nordbor är vana vid.”

metertjocka isen. Kanadensarna använde en slags bränsledriven portabel värmepanna vars t-munstycke smälte sig ner genom isen för att ta upp vakarna där vi skulle dyka. Varmvattnet från munstycket höll 60–80 grader och metoden var bäst anpassad till istjocklek mellan två till fyra meter. Över dykplatsen sattes ett 250 kvadratmeter stort armétält upp. Flera värmeaggregat drivna av portabla dieseldrivna elverk höll undan kylan.

Trots att övningen var ”Joint & Combined” hade vi även en oskyddad dykplats under bar himmel på svenskt vis. Under de kommande dykdagarna mixades nationaliteter och individer på de tre olika dykplatserna runt och vi lärde av varandra.

ISBJÖRNAR PASSERAR BYN

Den ovanligt milda vintern bjöd på minus 30 grader som kallast, vilket vi nordbor är vana vid. Det gäller ändå att klä sig rätt för att undvika förfrysningar. Vädret varierade från kallt och soligt till mulet och milt med inslag av snö och blåst.

Vattnet höll ungefär noll grader och floddeltat gav skiktat bräckvatten över en ganska lös botten med dålig sikt. Inte de bästa dykförhållandena med andra ord.

Vi bodde på en pråm som tillhört oljeindustrin några hundra meter från dykstationen. Rangers från 1 CRPG hade ständig isbjörnsvakt. De berättade för oss att ensamma isbjörnar då och då passerade byn under sina vandringar. Faunan i Arktis är rik men skygg och tyvärr såg vi inte så många vilda djur. Utöver rödrävar, rovfåglar och ett lodjur skymtades en säl som hastigt tittade upp i en av vakarna. De flesta av djuren jagas för sitt kött eller sin päls och håller sig undan för människor. ‹

Coola killar vid Norra ishavet, kanadensiska Arktis.

OVAN: Det nordiska teamet. Övre raden från vänster: Joakim Nilsson 1:a Ubflj, Ulrika Lindblom DNC, Steinn Mar Norge, Pekka Raassina Finland, Magnus Broman vinterenheten, Nils Sjöholm DNC, Daniel Lindman vinterenheten, Peder Hermansson MarinB. Nedre raden från vänster: Joakim Tenglin 3:e Sjöstriflj, Janne Luukinen Finland, Ulf Sjövall DNC.

Peder Hermansson visar svensk närvaro.

Samhället Tuktoyaktuk ligger i provinsen Northwest Territories och har cirka 900 invånare. Terrängen är mycket flack och samhället ligger en (1) meter över havet.

HISTORIA

FÖRSTA FÄLTUNIFORMEN

Efter grundliga tester 1921 insåg armén att en gråbrungrön uniform var svårast att upptäcka i terrängen. Resultatet blev modell 23, den första svenska fältuniformen.

Text ***Per Iko/Försvarsmakten***

Inspektion av en övning i slutet av 1930-talet. Till vänster: Överste Henry Peyron sekundchef för Livregementet till häst och arvprins Gustaf Adolf, båda oantastligt klädda i fältuniform m/23.

Försök med ett nytt uniformssystem påbörjas under hösten 2019. Projektet är samnordiskt och målet är en stridsuniform för både nationella och internationella insatser i såväl subarktisk miljö som i djungel och öken. De ingående plaggen blir gemensamma men utförs i nationella mönster.

Införandet kommer att ske ganska exakt hundra år efter den första svenska fältuniformen, uniform m/23. Visserligen hade en gråbrungrön uniform – m/03 – prövats vid Positionsartilleriregementet (A 9) och uniformssystemen m/06 och m/10 var de första gemensamma för hela armén. De skilde sig betydligt från de traditionella blå uniformerna, i dagligt tal modell äldre (m/ä).

Men m/10 som införts på bred front var ljusgrå med iögonfallande mellanblå revärer och ärmlister, och dessutom krönt av en karolinerinspirerad hatt. Den var inte bara impopulär, utan det gångna världskriget hade visat att helt andra krav ställdes på en modern uniform.

Uniform m/23. Noggranna tester kom fram till att naturfärgade plagg smälte in bäst i terrängen. Senare modifierades m/23 och ersattes av m/39 under beredskapsåren.

Vapenrock m/23 för en kapten vid Södermanlands regemente.

Uniform m/10, med den typiska karolinerinspirerade hatten, var den första gemensamma uniformen för armén.

”Parallellt med anskaffningen av m/23 skulle den äldre m/10 successivt slitas ut. Hela arméns behov av nya uniformer, 478 000 stycken, var enligt planen inte uppfyllt förrän 1971.”

OLIKA FÄRGER TESTADES

Uniformskommittén som tillsatts i december 1919 hade därför en grundfråga att ta ställning till. Kunde en fältuniform också vara daglig dräkt?

Kommittén insåg tidigt att uniformens snitt och färg skulle mötas av många olika uppfattningar. Praktiska försök skulle därför genomföras utan förutfattade meningar och under längre tid. Från försöksförbanden I 1, I 5, I 9, I 16, I 18, I 19, I 23, K 4, A 7, Ing 3 och T 5 ville man få utförliga svar, negativa som positiva.

Särskild vikt lades på uniformens färg ur en fältmässig aspekt. ”Kan uniformen dessutom hållas i en ’nationell färg’, så är detta enbart fördelaktigt.”, skrev kommittén. Försöksmodeller i ljusare och mörkare nyanser av blått, brunt, grått, grönt och khaki syddes upp.

I augusti 1921 uppträdde en bataljon ur I 1 på övningsfältet i Spånga i tre olika uniformer, mellanblå, blågrå och gråbrungröna. Från flygplan observerades vilken färg som bäst smälte in i terrängen. De blå nyanserna var lätt urskiljbara medan soldater i gråbrungröna uniformer var mycket svåra att upptäcka. Även fotografiska undersökningar visade på samma sak.

Slutsatsen efter två års arbete var att ”i svensk terräng är den gråbrungröna uniformsfärgen ur taktisk synpunkt övriga färger avgjort överlägsen”. En enkel men praktisk fältuniform för all personal förordades. Vapenrocken gavs stora snedsittande fickor som kunde nås med påtagen ammunitionsgördel. Huvudbonaden blev en mössa i samma färg. Som ”fredsuniform” föreslogs att m/ä skulle bibehållas.

Parallellt med anskaffningen av m/23 skulle den äldre m/10 successivt slitas ut. Hela arméns behov av nya uniformer, 478 000 stycken, var enligt planen inte uppfyllt förrän 1971. Besparingskrav gjorde dock att uniform m/23 aldrig blev fullt införd. Senare modifierades den till m/23–37 för att under beredskapstiden ersättas av uniform m/39.

Kanske fältuniformerna blir allt bättre och mer genomtänkta? Från m/10 tog det 13 år till nästa enhetsuniform, därefter 16 till m/39. Uniformerna m/58 och m/59 kom 20 år senare och därpå dröjde det 31 år till uniformssystem 90 (som började delas ut hösten 1989). Trenden verkar hålla i sig. ‹

SAFAT

EXTREM

Swedish Armed Forces Adventure Team segrade i värstingloppet mellan Åre och Ålesund efter fyra och ett halvt dygns slit.

Efter 106 timmars löpning, cykling och paddling under tuffast möjliga omständigheter stod det svenska militära äventyrslaget som segrare i Nordic Islands Adventure Race i juli.

Då hade John Karlsson, Oskar Svärd, Malin Hjalmarsson och Emil Dahlqvist avverkat 667 kilometer, från starten på toppen av Åreskutan, till målet i Ålesund på norska västkusten.

– Målgången var ganska känslosam, säger lagkaptenen John Karlsson. Det var ett extremt utmanande race och jag är oerhört tacksam och stolt för den enorma kämpainsatsen som laget har gjort.

Sporten, som kallas för Adventure racing, är en form av multisport med flera typer av utmanande moment, exempelvis firning med rep. Varje lag har fyra deltagare som måste hålla ihop under loppet. Det får aldrig vara mer än hundra meter mellan lagkamraterna.

Vädret var väldigt skiftande, en krävande utmaning för de tävlande.

– I ena stunden kunde vi gå

LYCKA

Världsklass! Försvarsmaktens äventyrslag segrade i Nordic Islands Adventure Race. Från vänster: John Karlsson, Emil Dahlqvist, Malin Hjalmarsson och Oskar Svärd.

i t-shirt och svettas, för att en timme senare bära alla kläder och ändå ha hypotermi (nedkylning), berättar John Karlsson.

En annan sak som lagen måste kunna bemästra är bristen på sömn. Laget hade avsatt lite mer tid till sömn än de gjort vid tidigare lopp. Nu sov medlemmarna två och en halv timme per dygn istället för en och en halv timme som de gjort vid andra tävlingar.

– Jag har ändå aldrig sovit så lite någon gång i livet tidigare, säger Oskar Svärd. Efter andra sovpasset var jag helt borta och undrade vad vi höll på med.

FÖTTERNA HÖLL

Malin Hjalmarsson var glad för att hennes fötter klarat påfrestningarna oväntat bra.

– Jag är jätteförvånad över att de är så fina. Många mils trekking i blöta förhållanden, tuff terräng både uppför och nedför och ganska många mil att släpa cykel i cykelskor brukar göra att fötterna blir katastrofalt dåliga.

Det svenska lagets officiella namn är Swedish Armed Forces Adventure Team (Safat) och har funnits i fem år. De fyra är anställda i Försvarsmakten och ingår i FM Elit. ❮

Text ***Fredrik Helmertz/ LedsKomm*** *Foto* ***Anton Thorstensson/ComCam***

FYS

Långmarscher eller promenader? Att gå är den mest njutbara träningsmetoden.

VANDRA DIG I FORM

FÖR DE FLESTA i Försvarsmakten är förmågan att förflytta sig till fots ett fysiskt grundkrav. För vissa innebär kravet att i hög hastighet bära tung utrustning långa sträckor i krävande terräng. För andra kan det innebära att gå sex kilometer i plan terräng på en timme.

Oavsett krav är vandring en fantastisk motionsform som ger kondition och styrka samt underbara naturupplevelser. Några tips för att komma i gång:

ATT TÄNKA PÅ FÖR EN BEKVÄMARE VANDRING

- Förmågan att bära tungt länge påverkas framför allt av en successiv tillvänjning, det vill säga: det du tränar blir du bra på. God ben- och bålstyrka gör vandringen njutbar.
- Det är rimligt att hålla ett marschtempo på fyra till sex kilometer per timme (beroende på terrängen) om du håller dig till marschdisciplinen 50/10, där du går 50 minuter och vilar i 10 minuter.
- Använd en ryggsäck med avbärarbälte som avlastar vikten över höftkammen. Helst en ryggsäck som är anpassad efter din längd och anatomi och har goda justeringsmöjligheter.
- Bär så mycket som möjligt av utrustningen i ryggsäcken för en bättre stabilitet i bärandet. Tyngre saker placeras med fördel så nära ryggen du kan, gärna så högt upp mot skulderbladen som möjligt.
- Använd väl anpassade kängor som du gått in. Före-

FOTO HAMPUS HAGSTEDT/COMCAM

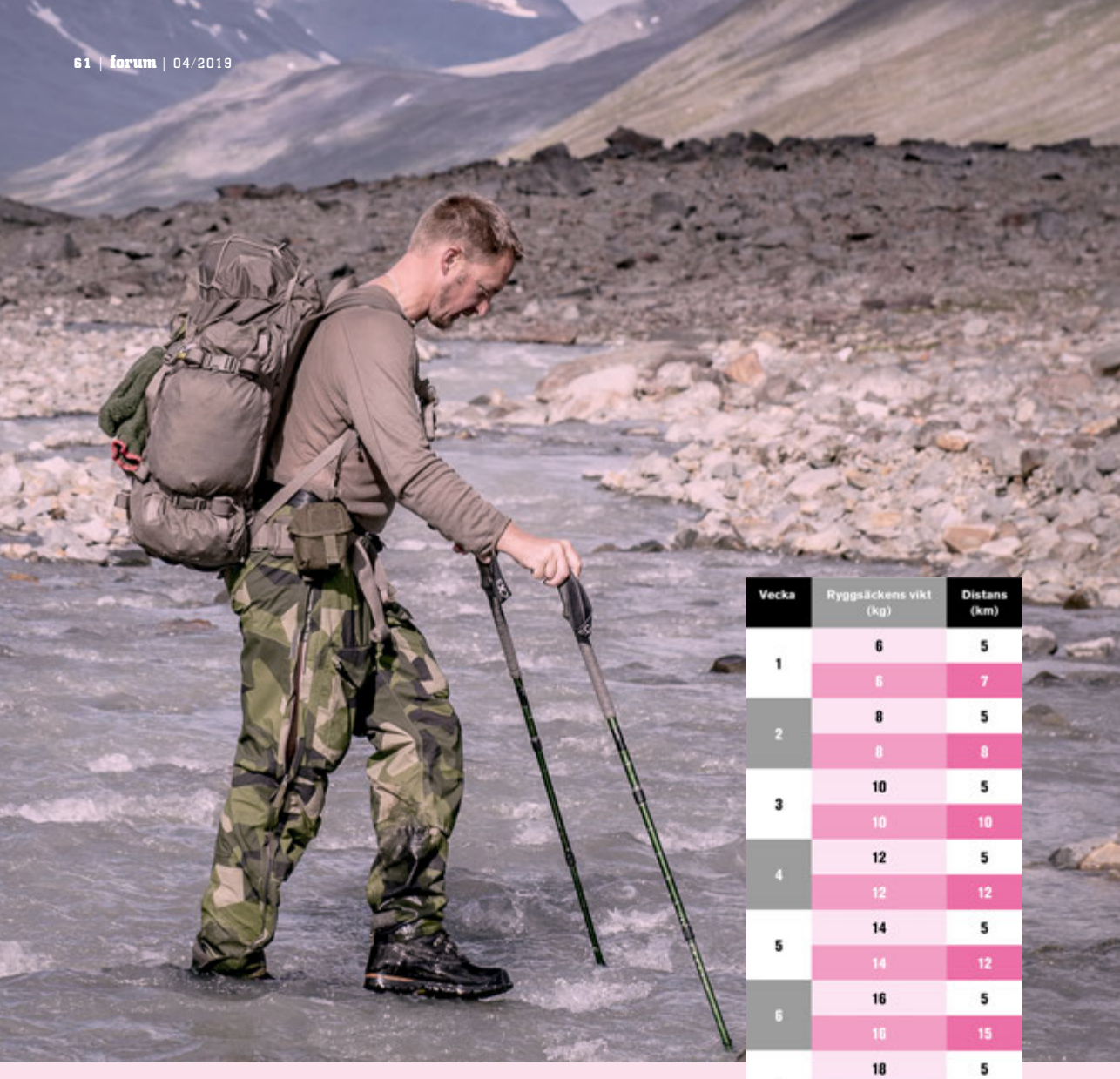

Vecka	Ryggsäckens vikt (kg)	Distans (km)
1	6	5
	6	7
2	8	5
	8	8
3	10	5
	10	10
4	12	5
	12	12
5	14	5
	14	12
6	16	5
	16	15
7	18	5
	18	15
8	20	5
	20	15

Upptrappningsprogrammet är inspirerat av *Träningsprogram för grundutbildning jägare/jägarförstärkning.*

bygg gärna med tejpning mot skoskav.

›› Ta med rikligt med vatten och ha flaskan placerad lättillgänglig så att du kan dricka medan du går.

STEGRANDE TRÄNINGSPROGRAM

Tabellen ger förslag på ett åtta veckor långt träningsprogram med målet att bära en tyngre ryggsäck på 20 kg, eller för dig som i din befattning vill öka förmågan att bära tung utrustning.

Vill du på motionsnivå bara gå med en lättare ryggsäck så kan du följa stegringen för distansen, men bortse från ökningen av ryggsäckens vikt.

Programmet omfattar två marschpass per vecka där det ena passet är kortare, och det andra längre. Vid varje ny ”nivå” utvärderar du hur kroppen svarar på belastningen och hur den mår, så att det är okej att gå vidare. ‹

Text ***Lina Lerjéus, legitimerad fysioterapeut och ergonom/ Skaraborgs regemente***

TIPS: NIJMEGENMARSCHEN

Gå 16 mil på fyra dagar. Den klassiska marschen i Holland den 21–24 juli är en favorit bland militärer, men kräver noggranna förberedelser. Mer info hos **forsvarsutbildarna.se**

KRÄVANDE KAPPSEGLING MED ANOR

DEN TREDJE augusti hissade team Snok seglen på The Solent och lämnade Cowes på Englands sydkust. Kursen sattes mot Fastnet Rock, en klippö utanför Irlands kust.

Bland besättningen fanns **Olof Granander** förbandschef FMLOG, **Mikael Åkerström** förbandschef FMTIS samt **Niclas Eriksson** stf förbandschef LedR.

Tillsammans med den övriga besättningen deltog trion i Europas äldsta återkommande kappsegling – Fastnet Race. Tävlingen har arrangerats vartannat år sedan 1925 – med undantag för krigsåren.

Målgången sker i Plymouth cirka fyra–fem dagar efter starten.

– Seglingen har varit tuff med vågor mellan tre och fyra meter, berättat Olof Granander som haft rollen som co-skipper.

Försvarsmakten håller kursen. Olof Granander vid rodret.

Niclas Eriksson.

Under det första dygnet låg The Solent i ledningen i sin klass, men efter att två av seglen gått sönder tappade man placeringar och slutade längre ner i resultatlistan.

– Det har varit en fantastisk upplevelse och en bra uppladdning inför hösten, säger Mikael Åkerström. ‹

Text ***Maria Törn/FMTIS***

FLOTTANS RUGBYKLUBB GER SIG ALDRIG

RÄNDERNA GÅR aldrig ur gamla rugbyspelare. I juni återuppstod Kungliga flottans rugbyklubb för en dag och mötte Stockholms universitets rugbyklubb på Bromma sportfält. Matchen slutade med ett nederlag för flottan med 5–34. Flottans lag kan dock ursäktas med att många inte rört en rugbyboll på 15 år. Laget mönstrade bland andra marinchefen **Jens Nykvist**, chefen Sjöstridsskolan **Jonas Källestedt** och före detta ubåtsofficeren **Anders Havner** som bröt ett nyckelben, två revben och punkterade en lunga – redan på uppvärmningen. Flottans rugbyklubb har en lång och brokig historia och startades redan 1933. Sedan 2001 har verksamheten varit vilande. ‹

Ärrade kämpar. Kungliga flottans rugbyklubb tillbaka för en dag.

SIFFRAN

1964

Var Försvarsmakten som starkast. **Då utgjorde kostnaderna 4,6 procent av Sveriges BNP** och 800 000 man kunde kallas in vid allmän mobilisering. År 2018 var siffran 1,0 procent av BNP.

En baggis att bli befordrad.

HARALD V BLIR VICEKORPRAL

Karriären rullar på fint för **Harald V,** Gutebagge och maskot för Gotlands regemente. Efter ett års oförvitlig tjänstgöring befordrades han till hedersvicekorpral i samband med regementets sommaravslutning på Suderbys Herrgård, Tofta. Under pompa och ståt mottog Harald sina gradbeteckningar från chefen för P 18 **Mattias Ardin.** ‹

SMART SAGT

”Trots att jag är soldat till yrket, så har jag aldrig känt någon sorts glädje över krig, och har aldrig förespråkat det, utom som ett medel för fred.”

General Ulysses S. Grant,
President i USA 1869–1877.

FÖRSVARSMAKTEN PÅ INSTA

@overbefalhavaren

STARTAT:
Våren 2013.

SYFTE:
Att visa min vardag.

VEM STYR KONTOT?
– Det gör jag. Men jag får fin hjälp av min närmaste stab och – inte minst – av alla duktiga fotografer i Försvarsmakten.

BILDERNA?
– De ska spegla de miljöer där jag rör mig – allt från en uppsträckt klassbild, ungefär som när man gick i skolan, till en bild mitt i steget. Sen är det viktigt med en text som sätter bilden i rätt sammanhang.

HUR ÄR EN BRA ÖVERBEFÄLHAVARE?
– Personligen tycker jag att en bra ÖB inser att det inte blir någon verksamhet om han eller hon försöker göra jobbet själv. En bra ÖB litar och lyssnar på sin personal. Sen måste en ÖB våga fatta beslut när det krävs.

INLÄGG SOM GETT OVÄNTAD REAKTION?
– Nyligen publicerade jag ett inlägg om Gyllene Tiders initiativ att till varje konsert bjuda in representanter från oss och blåljusverksamheten som ett tack för de insatser vi gör. De bilderna blev väldigt uppskattade. Sen har vi inlägget från Veterandagen 2017 med min vän Sture Nilsson. Veteranen som aldrig kom fram i tid till ceremonin eftersom tåget kånglade. Han kom till Gärdet först när de flesta åkt därifrån, mig inkluderat. Jag åkte tillbaka och pratade en stund med honom. Bilden fick ett stort genomslag. Då blev jag glad.

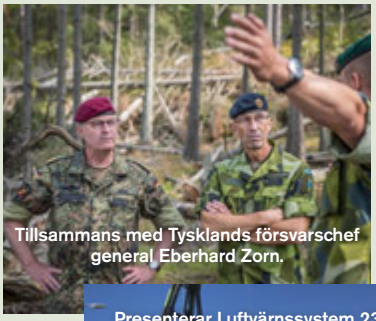
Tillsammans med Tysklands försvarschef general Eberhard Zorn.

Presenterar Luftvärnssystem 23 under Almedalsveckan.

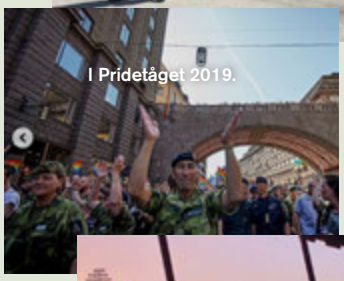
I Pridetåget 2019.

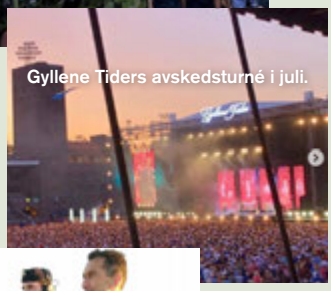
Gyllene Tiders avskedsturné i juli.

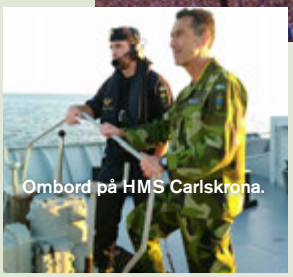
Ombord på HMS Carlskrona.

MEDINFLYTANDE MÅSTE PÅ PLATS NU!

BEZAV MAHMOD/COMCAM

Medinflytande är avgörande för att behålla värnpliktens legimitet och folkförankring, skriver Pliktrådet. (Arkivbild.)

Många drog nog en lättnadens suck när värnplikten återinfördes i mars 2017. Med plikten kommer ett redskap för Försvarsmakten att tillgodose sitt behov av personalförsörjning. Men för att försvara vår frihet och rätt att leva som vi själva väljer, krävs idag att medborgare ger upp sin frihet. Plikten innebär att individer under en förhållandevis lång tid, ofta i ett av livets mest formativa skeden, under tvång förväntas anpassa hela sina liv efter det statliga intresset av ett totalförsvar. Desto viktigare då att dessa människor känner att det inom organisationen finns gehör för åsikter och en öppenhet för kritik som pekar på utvecklingspotential. Det är därför hög tid att Försvarsmakten säkerställer ett fungerande och likvärdigt medinflytandesystem inom hela myndigheten.

Medinflytandesystemet ska sträcka sig från individ till nationell nivå. Samtliga förtroendevalda har till uppgift att förmedla de värnpliktigas åsikter till befäl såväl som till kompani- och förbandsledningar. Dessa förtroendevalda ska informeras om och få ge synpunkter på beslut som påverkar den utbildning de genomgår. Som sista led i medinflytandekedjan väljs ett Pliktråd under den årliga Värnpliktskongressen. Rådets uppgift är att representera de totalförsvarspliktigas åsikter på nationell nivå, inför myndigheter såväl som beslutsfattare. En av delarna i detta är att följa upp huruvida medinflytandesystemet efterlevs likvärdigt på alla förband. Förutsättningen för att medinflytandet kan införlivas på ett rättssäkert sätt, är att Försvarsmakten fastställer centrala föreskrifter för myndigheten enligt förordningen (2017:1249) om medinflytande för totalförsvarspliktiga. Detta har ännu inte skett, trots att förordningen trädde i kraft för över ett och ett halvt år sedan och den första kullen värnpliktiga redan har hunnit mucka.

> **”Det är avgörande att en individ som tvingas in i farlig verksamhet finner ett förtroende för utbildaren.”**

Medinflytandet innebär ett sätt för Försvarsmakten att få bättre insyn i sin egen verksamhet och utveckla densamma. Framförallt innebär ett välfungerande medinflytande att Försvarsmakten kan bibehålla folkförankring och legitimitet för nyttjandet av pliktinstrumentet. Det är avgörande att en individ som, motiverad eller inte, tvingas in i farlig verksamhet finner ett förtroende för utbildaren. För den värnpliktige innebär medinflytandet en möjlighet att påverka sin tillvaro, vilket leder till ett sådant förtroende. Förhoppningsvis följer också då en ökad motivation till ett fortsatt engagemang inom Försvarsmakten.

Medinflytandet är kort sagt en angelägenhet för såväl den enskilde som för hela myndigheten. Som företrädare för landets totalförsvarspliktiga förväntar vi oss att nu delta i beredningen av de föreskrifter för medinflytandet som måste komma på plats – så snart som möjligt.

Julia Hjertén, Lisa Holmqvist, Ben Solimanaznavi, Malin Eidmann, Joel Kihlbert, Pliktrådet

SKRIV EN INSÄNDARE! Helst kort. Mejla till ff-red@mil.se innan den 23 september 2019.

FÖRVALTAREN FÖRKLARAR

Har du också en fråga om Försvarsmaktens uniformer, traditioner eller liknande? Ställ den till förvaltare Patrik Laestadius. Mejla frågan till ff-red@mil.se så får du svaret i ett kommande nummer av Försvarets Forum.

FRÅGA: Mitt förband för traditionerna vidare från några förband och bevarar minnet av andra. Vad betyder egentligen de olika begreppen?

SVAR: Begreppen finns definierade i Handbok Parad 6: Traditionsvård. Med utgångspunkt i handbokens riktlinjer så kan detta naturligtvis utvecklas något.

När ett förband avvecklas eller övergår i annat förband fattas beslut om, och i så fall hur, dess traditioner ska omhändertas.

Föra traditionerna vidare.

Att föra traditionerna vidare innebär att förbandet lever vidare i det mottagande förbandet. Ett förbands traditioner omfattar alla de förband som traditionerna förs vidare från och ingår i härledningen av förbandets historia. Heraldik och fälttecken förs i någon form vidare. Förbandet övertar eller införlivar valspråk och traditionsföremål. Det allra viktigaste är ofta att överförd personal på det immateriella planet för traditionerna vidare genom att utbildningstradition och särskilda kompentenser inkluderas i det nya förbandet. Att traditionerna förs vidare är också en väsentlig del i att möjliggöra återuppsättande i det fall organisationen växer. Ett exempel på detta är Gotlands regemente vars traditioner fördes vidare och som sedan enkelt kunde växlas upp till en egen organisationsenhet igen.

Bevara minnet av.

Avvecklade förband som inte sammanslås med nytt eller befintligt förband, alternativt får sina traditioner förda vidare, har ur traditionssynpunkt avvecklats. Ett förband kan då få en traditionsvårdsuppgift om att bevara dess minne. I det flesta fall är det en fråga om lokala förutsättningar och intresse för traditionsvård i en vidare bemärkelse som avgör vad som genomförs lokalt. Det är vanligt att högtidsdagar, inventarier, minnesstenar m.m. vårdas och ihågkoms. Exempel: Ledningsregementet bevarar minnet av Göta pansarlivgarde.

Gotlands regemente återinvigdes 21 maj 2018.

Ett och samma förbands traditioner kan i vissa fall föras vidare av ett förband och bevaras i minnet av ett annat. Ofta är det verksamhetsstyrt var traditionerna förs vidare och geografisk styrt var minnet bevaras. Det är alltid en bedömningsfråga och i regel lokala förutsättningar som till exempel Kamratföreningarnas lokala anknytning som har betydelse för hur minnet bevaras på den forna garnisonsorten. Samtidigt kan förbandets traditioner föras vidare på ett annat kvarvarande förband ur samma truppslag.

FRÅGA: En del förband verkar ha nio liv, hur kan de finnas kvar trots att de är avvecklade?

SVAR: Avvecklade förband som sammanslås i annan ny eller befintlig organisationsenhet har ur traditionssynpunkt inte avvecklats.

Livgardet för traditionerna vidare från Svea livgarde och Livgardets dragoner. Varken Svea livgarde eller Livgardets dragoner har ur traditionssynpunkt avvecklats.

Norrbottens regemente med Norrbottens pansarbataljon förde traditionerna vidare från både Norrbottens regemente och Norrbottens pansarbataljon. Nuvarande Norrbottens regemente för traditionerna vidare och dessutom har Norrlands dragoner tillkommit. Inget av förbanden har ur traditionssynpunkt avvecklats.

HUMANITÄRT ARBETE GAV OVÄRDERLIG KRIGSERFARENHET

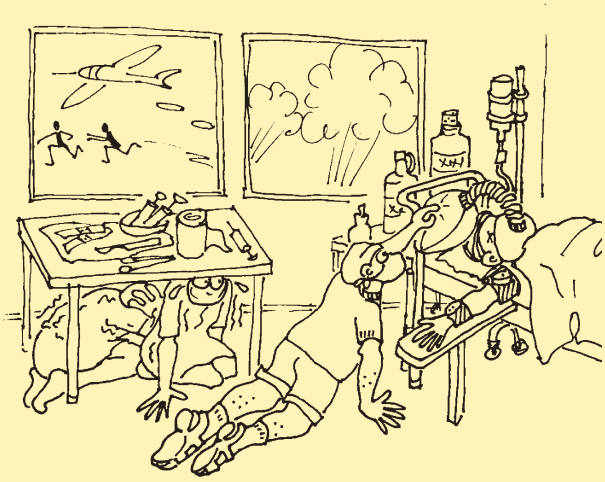

ILLUSTRATION MARITA PIELA

Skottskada genom vänster kind, halva ansiktet uppfläkt, kindbenet allvarligt skadat, halva näsan borta, tungan skadad och tänderna krossade. Men vilken tur han har haft! Kulan kunde ha gått in i skallen och han skulle ha dött omedelbart. Patienten måste ha blött en hel del, men blodtrycket är bra. Vi har inga möjligheter att ge blod, en ung och frisk soldat har ändå bra förutsättningar att överleva.

Efter fem dagars intensiva markstrider och bombningar har vi blivit vana. Vi säger inte så mycket till varandra, har fullt upp att sköta våra uppgifter. Händelsen utspelar sig i Tchad 1983, ett krig i öknen långt från all nyhetsrapportering. Internationella Röda Korset ICRC är uppdragsgivare.

Det är den sjunde operationen idag och fler väntar innan vi kan vila. Varken narkosapparat eller syrgas finns. Sövning och intubation går problemfritt trots skadorna. Jag får ge patienten luft ”för hand” under operationen. Hettan håller i sig. Det börjar bli mörkt, pannlamporna är ett måste. Det mullrar oroväckande ute. Bombplanen är på väg! Bomber hamnar precis i närheten, vi släpper allt vi har i händerna och slänger oss längs väggarna i det lilla operationsrummet. Patienten är sövd och kan inte andas själv. Då ser jag operationssköterskan krypande mot patienten! Kom tillbaka, han klarar några minuter utan luft! Jag skriker för att överrösta bombplanen. De försvinner söderut och kommer tillbaka efter en stund, som vanligt. Vi fortsätter att arbeta. Operationen är klar och patienten har vaknat, helt ovetande om den dramatiska situationen.

”Bomber hamnar precis i närheten, vi slänger oss längs väggarna i det lilla operationsrummet.”

Många år senare har jag möjlighet att arbeta i Kosovo/KS04. Vardagen som sjuksköterska och soldat är en stor kontrast till de civila uppdrag jag haft i krigs- och katastrofområden. En annorlunda upplevelse där allt är välorganiserat och välordnat och inget oförutsett får hända. Försvarsmaktens säkerhet är rigorös. Hjälm och skyddsväst i pansarfordon, inget går fel. I Kosovo festar vi på äppelpaj som litet avbrott i vardagen. Avresedagen närmar sig, både bagage och jag själv håller vikten. All fysisk aktivitet har hindrat kilona från att lägga sig på fel ställen. Fyra månader i uniform och ständig sjukvårdsberedskap är slut. Jag är ännu en erfarenhet rikare! En annorlunda utlandstjänst som jag kommer att ha glädje av i mitt jobb som vårdlärare i Försvarsmakten.

Och tvärtom – jag är övertygad om att Försvarsmakten kan utöka rekryteringen av sjukvårdspersonal till utlandstjänst om den civila kompetensen ses som värdefull och en förutsättning för Försvarsmaktens insatser.

Barbro Björklund var i 25 år civilanställd sjuksköterska och vårdlärare på F6 i Karlsborg och Sjukvårdsskolan TrängR. Hon har precis gett ut självbiografin *Krig, katastrof och äppelpaj* om sin tid i internationell tjänst.

BILDEN

Foto **Bezav Mahmod/ComCam**

SJUKVÅRD PÅ MENYN

Bilden är inte tagen morgonen efter en bättre musikfestival. Det är bara de nyutbildade kockarna, tillika sjukvårdare, från marinen som har genomgång efter slutövningen Trafikolycka vid hamnen. Utbildningen Örlogssjukvårdare hölls i Karlskrona i maj. Kockarna jobbar nu på Första ubåtsflottiljen samt Tredje och Fjärde sjöstridsflottiljerna.

Posttidning B
FÖRSVARSMAKTEN
Försvarets forum, SE-107 85 STOCKHOLM

* Kadett är en befälsgrad för officersaspirant som genomgår utbildning och ännu inte utnämts till officer eller specialistofficer.

ILLUSTRATION MAGNUS LINDSTEDT/LEDSKOMM

FÖRSVARSMAKTENS GRADBETECKNINGAR

OFFICERARE

	Fänrik	Löjtnant	Kapten	Major	Överste-löjtnant	Överste
FÄLTUNIFORM						
ARMÉN						
FLOTTAN				Örlogs-kapten	Kommendör-kapten	Kommendör
AMFIBIEKÅREN						
FLYGVAPNET						

GENERALSPERSONER OCH FLAGGMÄN

	Brigad-general	Generalmajor	General-löjtnant	General
FÄLTUNIFORM				
ARMÉN				
FLOTTAN	Flottiljamiral	Konteramiral	Viceamiral	Amiral
AMFIBIEKÅREN				
FLYGVAPNET				